

Catalunya Cristiana

Setmanari d'informació
i de cultura religiosa
ANY XLI | NÚM. 2132
2,90 € | 2 AGOST 2020

EDITORIAL i EN PRIMER PLA (P. 3 i 8-11)

Rere les passes de l'Ignasi pelegrí

Els jesuïtes commemoren els 500 anys de la
conversió i estada de sant Ignasi a Manresa

P. 36-37

Club més Amics

Associació Amics de Catalunya Cristiana i Ràdio Estel

Ruth Travel

INFORMACIÓ I RESERVES:

Tel. 93 4673244

info@ruthtravel.es / www.ruthtravel.es

DEL 5 AL 14 D'AGOST

RUTA XACOBEEA DEL CANTÀBRIC (autocar)

DEL 19 AL 26 D'AGOST

SUISSA: Natura i tradicions dels Alps

DEL 16 AL 23 DE SETEMBRE

BULGARIA: Monestirs i cultura

DEL 21 AL 28 DE SETEMBRE

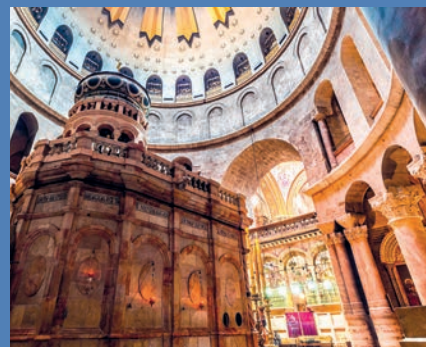
LÍBAN: la perla d'Orient

DEL 28 DE SETEMBRE
AL 5 D'OCTUBRE

LA TOSCANA Itinerari d'art i gastronomia

DEL 23 AL 30 DE NOVEMBRE

PEREGRINACIÓ A TERRA SANTA

DEL 5 AL 10 D'OCTUBRE

PELEGRINATGE MARIA AL SANTUARI DE GUADALUPE
(Extremadura)

DEL 4 AL 8 DE DESEMBRE

ruta dels pessebres del Trentino

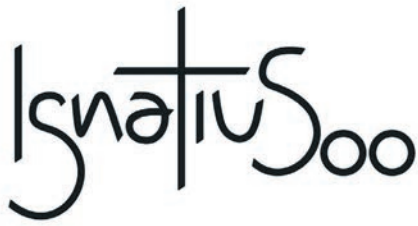
DEL 11 AL 14 DE DESEMBRE

Pessebres de Praga

NOTA: Tot el contingut dels nostres viatges ha estat adaptat i actualitzat, seguint els protocols establerts contra el COVID-19, per tal d'oferir als nostres viatgers la màxima seguretat.

Ara, més que mai, cal viatjar amb bona companyia i amb els millors professionals. Club + Amics i Ruth Travel continuem al teu costat.

Manresa, Any Ignasià

La Companyia de Jesús vol commemorar els 500 anys de la conversió d'Ignasi de Loiola amb un any jubilar universal: anirà del 4 de maig del 2021 al 31 de juliol del 2022. Dues dates molt significatives: perquè el 4 de maig és l'aniversari de la ferida d'Iñigo a Pamplona, mentre que el 31 de juliol, dia de la seva mort l'any 1556, és ara la festivitat litúrgica de Sant Ignasi, canonitzat l'any 1622. Tot un any festiu per anar rememorant una intensa vida d'innegables aportacions a la cultura cristiana arreu del món. Vida també d'un home i un sant molt vinculat a tres llocs de Catalunya: Montserrat, Manresa i Barcelona. I, sobretot destaca Manresa per l'estada del sant a la ciutat del Cardener, esdevinguda ciutat ignasiana, raó per la qual dediquem el Primer Pla d'aquest número a sant Ignasi i a Manresa, capital de l'any ignasià. La ciutat del Cardener —avui immersa en una gran pluralitat religiosa— va exercir un paper cabdal en la configuració del pensament i l'acció d'Ignasi.

Amb motiu d'aquesta celebració jubilar, una delegació manresana va visitar el papa Francesc per convidar-lo a conèixer la capital ignasiana, invitació que el va complaure especialment. Se-

gons declaracions a Ràdio Estel del P. Lluís Magriñà, superior i director de la Cova, Bergoglio, durant la seva formació a Alcalá, ja havia pogut visitar Loiola, però fins ara mai no ha pogut anar a Manresa. Si una seva propera visita fos factible, inclouria també Montserrat i Barcelona.

Properament es posarà en marxa un lloc web, www.ignatius500.org, per dinamitzar i donar a conèixer les celebracions de l'any jubilar. No es tracta d'un mer record arqueològic, sinó d'interioritzar els escenaris vitals d'aquest gran convers i fundador. Justament, escrits publicats recentment per dos jesuïtes experts en espiritualitat ens poden ajudar a conèixer i estimar més sant Ignasi. El P. Santi Thió, aprofundint la intimitat del pelegrí, ben recolzat en l'estudi del seu diari espiritual, ens fa descobrir l'elevada mística d'Ignasi de Loiola. Ens diu que l'experiència personal interior d'Ignasi, anotada en el seu diari, evidencia continuats moments intensos dedicats a l'experiència de Déu oberta al misteri inabastable. I el P. Javier Melloni ens ajuda a comprendre que Ignasi de Loiola va viure una contínua sortida cap a Déu en un doble moviment d'estranyament i dificultat (èxode) i, alhora, de goig i de trobada (èxtasi).

Contingut

03
Editorial

05
La setmana

06
Opinió

08
En primer pla

13
Vida eclesial

23
Opinió

24
Rutes espirituals

28
Carta dominical

30
Bíblia

32
Litúrgia

34
Espai lectors

36
Cultura

46
Agenda

47
Des del carrer

Nova etapa de l'Hospital de Campanya de Santa Anna

PÀGINA 16

38 El MNAC adquireix dues taules gòtiques de Lluís Borrassà

Esglésies de Berga

PÀGINA 24

La Congregació per al Clergat

PÀGINA 14

47 Montserrat Claveras, professora de Religió

La setmana en tuits

MICHEL AUPETIT
@MICHELAUPETIT

Arquebisbe de París

Una catedral incendiada és un calvari que ens hauria agradat no tornar a viure. Dono gràcies de tot cor als bombers per la seva nova mostra de coratge i prego per ells, així com per aquells que a Nantes, catòlics o no, es veuen afectats per aquest nou drama

ALBERT VELASCO
@VELASCO_ALBERTO

Professor d'Història de l'Art

Les monges de Sixena han marxat del monestir. El primer cop a la història que l'arribada d'unes obres d'art acaba fotent fora una comunitat religiosa. Curiós

MARCEL PALLEJÀ
@MARCEL_PALLEJA

Membre del Consell Parroquial de Sant Pere i Sant Pau de Tarragona
La nostra i totes les parròquies,

exemples de vida a favor de tothom, obertes i implicades per la llibertat, la tolerància i la convivència. «Pregar a Déu mai no és dolent vingui d'on vingui perquè tots som filles i fills del mateix Pare. Obrir una mesquita al barri permet la millora dels llaços i unió entre diferents religions facilitant l'accés a la pregària a ciutadans lliures de la comunitat veïnal», diu el manifest

CHEMA CLAVERO
@JM_CLAVERO

Activista social

Acusen el coronavirus de matar l'economia d'Espanya. Mentida. L'economia d'Espanya l'han matada onades de polítics corruptes, càrrecs pocavergonyes i empresaris sense escrúpols. El coronavirus només n'ha fet l'autòpsia

Escollat a Ràdio Estel

IGNASI MIRANDA
Coordinador d'informatius

Pels difunts

Hem tancat la temporada de programació durant la setmana del 20 al 26 de juliol. Tenint en compte l'excepcionalitat pel coronavirus, la missa del diumenge 26 a les 19 hores, des de la basílica de la Sagrada Família de Barcelona i presidida pel cardenal Joan Josep Omella, va ser una pregària compartida amb els oients «per tots els difunts en temps de pandèmia». De fet l'eucaristia diària, de moment del 16 de març al 31 de juliol (a les 19.15 i els diumenges a les 19 hores), ha estat un gran actiu dins els canvis provocats per l'emergència sanitària.

Gairebé totes les diòcesis amb seu a Catalunya van acollir, entre els dies 26 i 27, funerals per les víctimes. Es va ajornar ara fa uns dies el de Lleida, per la situació d'incertesa després del confinament de la ciutat i del Segrià, mentre que Solsona ja havia celebrat el seu, el 19 de juny passat. Ràdio Estel ha ofert, en definitiva, la pregària de l'Església i el consol als familiars i éssers estimats de les víctimes, per posar els qui ens han deixat sota la misericòrdia de Déu.

Zoom

CARME MUNTÉ

Una de les imatges de la setmana ha estat la de la visita dels Reis d'Espanya al monestir cistercenc de Poblet el dilluns 20 de juliol. En el seu tour per totes les comunitats autònomes, en el cas de Catalunya, Felip i Letícia van recalar a Poblet, on van ser rebuts pel pare abat Octavi Vilà i van departir amb els monjos. Un grup de manifestants, de lluny estant, van protestar contra la visita.

L'efemèride de la setmana

9 d'agost del 1872: neix a Milà el sacerdot Angelo Rotta, nunci apostòlic a Budapest, que salva milers de jueus dels nazis.

DES DEL MONESTIR

Cel, terra i mar

Hi ha un himne que canta a Déu: «cel, terra i mar són el ressò / del seu nom sant i gloriós», com si fos pensat per al temps de vacances. Certament, un paisatge natural ajuda a elevar l'esperit, a fer pregària de lloança.

Es pot pregar de moltes maneres. De fet, l'oració particular és personal i intransferible. Tant la forma com el contingut dependrà de diferents factors: l'estat actual d'un mateix, les diverses situacions, les intencions o persones concretes per les quals demanem... Podem donar gràcies, demanar perdó, ado-

Podem donar gràcies, demanar perdó, adorar Déu en silenci, o reclamar l'auxili del Senyor

ELOI ARAN

Cap d'àrea pastoral i socioeducativa de la Fundació Escola Cristiana de Catalunya

D'acord, el títol s'assembla al lema d'una botiga de productes frescos però, a voltes, l'entorn també esdevé una bona escola de comunicació evangèlica. L'article parteix de la celebració del cinquè aniversari de la carta encíclica *Laudato Si'* (LS), sobre la cura de la casa de tots, que ha tingut lloc en l'agenda pastoral de les escoles. Ha estat una celebració en situació de pandèmia que, paradoxalment, encara ha posat més de relleu la seva actualitat a l'alumnat. Conceptes com interdependència, fragilitat, prevalença de la vida davant l'economia o consum de proximitat hi són ben presents.

Anant endarrere, l'any 1976 diverses entitats educatives varen publicar *L'Escola cristiana que volem*, on va aparèixer una afirmació que ha

rar Déu en silenci, o reclamar l'auxili del Senyor.

La litúrgia comença fent-ho així: Senyor, obre els meus llavis (Salm 50,17). I: Déu meu, vine a salvar-me; Senyor, vine de pressa a ajudar-me (Salm 69,2). En llatí o en cant gregorià, «*Deus, in adiutorium meum intende*»; en castellà, «*Dios mío, ven en mi auxilio. Señor, date prisa en socorrerme*».

I és que, com podríem pregar si no ens assistís l'Esperit Sant? Ni el pare nostre no podríem resar! «Sabem que som fills perquè Déu ha enviat als nostres cors l'Esperit del seu Fill, que crida: Abbà, Pare!» (Ga 4,6).

I, encara, la pregària humana fàcilment pot resultar superficial o sense horitzó, a més de la fatiga que comporta. Doncs bé, «l'Esperit ve a ajudar la nostra feblesa: nosaltres no sabem pregar com cal, però el

JAUME GABARRÓ

Monjo de Solius

mateix Esperit intercedeix per nosaltres amb gemecs que no es poden expressar» (Rm 8,26). Vol dir que hi ha un fonament invisible de la pregària, que hi ha un substrat que la sosté; «l'Esperit intercedeix a favor del poble sant tal com Déu vol» (v. 27), amb gemecs poderosos que supleixen la nostra incapacitat i l'orienten.

Una frase del cardenal C. M. Martini ho expressa així: «Per això, som invitats a confiar més en la força interior de l'oració en l'Esperit que hi ha en nosaltres i que actua, encara que les nostres pregàries estiguin marcades pel cansament, el formalisme, la rutina.»

Per tant, ni que calor de l'estiu ens pugui ensopir, no deixem pas de pregar, perquè comptem amb Aquell que hi pot fer més que nosaltres.

LA SAL DE LA TERRA

Vers una ecopastoral educativa i de proximitat

fet fortuna: «L'escola cristiana evangelitza quan (...) crea una atmosfera educativa impregnada d'esperit evangèlic de llibertat i caritat.» Aquesta atmosfera ens ha arribat avui amb el nom de *pastoral ambiental*, donant a entendre que l'acció evangèlica brota «naturalment» en el quotidià. Ara bé, pel màrqueting educatiu, sabem que una escola ha de fer «olor de llapis» si es vol promocionar en unes jornades de portes obertes però, quin és «l'olor d'Evangeli» de la vaporosa *pastoral ambiental*? Sense un pla pastoral que impliqui temps, recursos i per-

Tenir cura de la creació també és tenir cura de la pastoral educativa

sones, el fràgil «ecosistema pastoral escolar» s'extingeix.

Tenir cura de la creació també és tenir cura de la pastoral educativa. És cert que, dins l'*eclesiodiversitat* institucional, en els darrers anys hi ha hagut un bona tasca relacionada amb els propis carismes. Fins i tot es pot afirmar que s'ha arribat a dissenyar una «pastoral d'escala» per osmosi als criteris econòmics aplicats en les fusions d'àmbit estatal amb bons resultats. Ara bé, també es constata l'empobriment de l'acció pastoral en diàleg amb el territori, implicant la pèrdua d'*ecologia cultural* (LS 143ss). Cercar relacions de proximitat dins de cada centre, entre les institucions i entre els agents de pastoral educativa del territori és avançar en el camí de la LS.

UN NOU LLINDAR

La solidaritat animada per la caritat

Els deserts exteriors es multipliquen en el món, perquè s'han estès els deserts interiors

**SEBASTIÀ
TALTAVULL ANGLADA**
Bisbe de Mallorca

Som davant d'una nova oportunitat per conèixer Jesús més a fons. No és indiferent a res ni a ningú. Observant el seu patiment davant la mort de qui ha fet el primer anunci d'ell, Joan Baptista, detectem, al mateix temps, que experimenta la necessitat d'estar sol i com és sensible als problemes de la gent, sempre atent al que passa en tants deserts com arriba a trobar. Veu una multitud famolenta i sedejant allò que més necessita: pa, aigua, afecte, solidaritat i sentit de la vida. Davant d'això, Jesús ens proposa introduir altres formes de procedir i nous estils de vida.

M'agrada fer present aquelles sàvies paraules de Benet XVI en la primera homilia del seu pontificat, quan, tot referint-se a Jesús, diu que «no li és indiferent que moltes persones vagin perdudes pel desert. Hi ha moltes formes de desert: el desert de la pobresa, el desert de la fam i de la set; el desert de l'abandó, de la soledat, de l'amor trencat. Existeix també el desert de la foscor de Déu, del buit de les ànimes que ja no tenen consciència de la dignitat i del rumb de l'ésser humà. Els deserts exteriors es multipliquen en el món, perquè s'han estès els deserts interiors. Per això, els tresors de la terra ja no es troben al servei del cultiu del jardí de Déu, en el qual tothom pugui

viure-hi, sinó subjugats al poder de l'explotació i la destrucció».

Jesús contempla aquest panorama i ens contempla a nosaltres, avui, amb la realitat d'una humanitat afectada pels molts nivells d'una pandèmia estesa arreu i descobreix les mateixes realitats que vivim, totes en relació amb la dignitat de la persona humana i el sentit de la vida. Per això, l'Evangeli diu que «quan desembarcà va veure una gran gentada, se'n va compadir i curava els seus malalts». D'ell aprenem que s'ha d'actuar i hem d'oferir solucions. Per això, ho fa comptant amb nosaltres. Compta amb els nostres «cinc pans i dos peixos», una cosa aparentment insignificant, però que conté la força de la gratuïtat i expressa el gest solidari de donar tot el que cadascú té. L'amor fa néixer la solidaritat. Així descobrim una vegada més que aquesta, animada per la caritat, que és l'amor total i gratuït, es troba en el cor de la vida i del missatge de Jesús. És el que en aquest temps de pandèmia cada dia estem aprenent quan, amb la paraula i l'exemple convidem a un nou estil de vida que prioritzi els valors de la gratuïtat, de l'austeritat, del desprendiment, de l'atenció a totes les persones i de forma especial les més febles.

Manresa, capital de l'any ignasià

Pont vell sobre el Cardener a Manresa i al fons el Centre Internacional d'Espiritualitat dels Jesuïtes.

**Els jesuïtes commemoren els 500
anys de la conversió i estada
a Manresa de sant Ignasi de Loiola**

Cova de Manresa

donar a conèixer les celebracions de l'any jubilar.

Tal com destaca el pare Rambla, «Loiola és molt important perquè s'hi verifica una cosa: que Déu no desfà persones, sinó que pren el que som i ens reorienta cap a la plenitud». D'aquesta manera, el que s'esdevé en Ignasi de Loiola és que totes les seves virtuts (idealista, fort, independent, lluitador, generós...) les reorienta cap al servei del Regne de Déu i el seguiment de Crist. Hi ha un altre element que destaca Rambla: la importància del factor humà. «Ignasi de Loiola no tenia una formació acadèmica especial, però sí una gran qualitat humana, que és el que realment fa la gent gran i canvia el món.»

Mentre es recupera de la ferida a la cama, Ignasi de Loiola dedica bona part del temps a llegir vides de sants i de Jesús. «Una de les coses més importants d'aquesta etapa és que Ignasi de Loiola descobreix el discerniment espiritual, una tradició bíblica de la qual aleshores no es parlava gaire», expressa Rambla. «La il·lusió de seguir l'exemple de Jesús i dels sants li crea una alegria interior i una plenitud que cala profundament en ell.» Encara un tercer element configura l'etapa de Loiola: la preocupació per ajudar els altres, l'apostolat, que comença a practicar amb persones de la casa.

Camí Ignasià

Aquell sant Ignasi que experimenta un canvi radical de rumb orienta les passes cap a Jerusalem. És l'any 1522. Vol visitar Terra Santa, però aquesta destinació ha d'esperar perquè abans ha de passar per dos llocs que el marcaran profundament: Montserrat i Manresa. Tanta serà la importància d'aquest pelegrinatge entre Loiola i Manresa que acabarà donant origen al Camí Ignasià: un recorregut de 650 quilòmetres repartits en 27 etapes, que permeten realitzar un recorregut interior (www.caminoignaciano.org).

Segons explica el pare Rambla, «Ignasi surt de Loiola com una mena d'allau, de torrentera, vol fer coses grans, com quan es desfà el glaç de la gelera, que s'ho emporta tot». A Montserrat hi arriba el 21 de març del 1522. Amb l'acompanyament espiritual del pare Chanon, amb el qual es confessa, Íñigo posa ordre i ensinistrament a la seva

Tot arrenca l'any 1521 a Loiola (Guipúscoa). Aleshores, un Íñigo López de Recalde de 30 anys, despreocupat, que porta una vida frívola, que és un creient poc coherent amb la fe, fa un canvi interior profund. «Sant Ignasi de Loiola experimenta un canvi de rumb, comença a veure les coses amb uns altres ulls, fa un cop de volant a la seva vida», explica el jesuïta Josep Maria Rambla, especialista en espiritualitat ignasiana. Efectivament, el 4 de maig del 1521, mentre defensa la ciutat de Pamplona al servei dels reis de Castella, és ferit greument en una cama. Durant la seva recuperació, opta per fer un canvi radical de vida i iniciar un pelegrinatge a Jerusalem.

La Companyia de Jesús commemora els 500 anys de la conversió i estada a Manresa de sant Ignasi de Loiola amb un any jubilar que se celebrarà del 4 de maig del 2021 al 31 de juliol del 2022 (el 4 de maig és l'aniversari de la ferida d'Íñigo a Pamplona, mentre que el 31 de juliol és la festivitat de sant Ignasi). Properament es posarà en marxa la web www.ignatius500.org, per dinamitzar i

JOSEP MARIA RAMBLA

«Per a sant Ignasi de Loiola, Manresa és l'església primitiva, el radar que il·lumina el present, la roca ferma sobre la qual construeix el futur»

Manresa convida el Papa

El papa Francesc va rebre dissabte 6 de juny al Vaticà l'alcalde de Manresa, aleshores Valentí Junyent, i una representació de l'Ajuntament. També hi era el pare Lluís Magriñà, superior de la Cova de Sant Ignasi. La delegació manresana va proposar al papa Francesc visitar Manresa coincidint amb l'any jubilar dels jesuïtes amb motiu dels 500 anys de la conversió de sant Ignasi de Loiola. El Papa va acollir favorablement la petició fins al punt que va dir que, si es trobava bé de salut, li agradaria anar-hi. Va ser la primera audiència privada concedida pel Pontífex, amb presència física, des de l'inici de la pandèmia pel Covid-19.

En declaracions a Ràdio Estel, Valentí Junyent ha reconegut que «la trobada amb el Papa va ser profitosa, interessant i molt edificant». «Tots ens vam endur a casa una frase: *Me gustaría muchísimo...*» Junyent, que el 27 de juny va passar el relleu de l'alcaldia a Marc Aloy per un acord de govern, també ha aclarit que la visita a Manresa es podria estendre a Montserrat i Barcelona, així com a Santiago de Compostel·la, que el 2021 viu un nou any jubilar compostel·là.

LLUÍS MAGRIÑÀ «Seria per tothom una gran il·lusió i alegria tenir el papa Francesc entre nosaltres»

«Seria per a tothom una gran il·lusió i alegria tenir el papa Francesc entre nosaltres», s'hi ha sumat el pare Magriñà, també en declaracions a Ràdio Estel. «En la seva formació a Alcalá, Bergoglio va visitar Loiola, però mai no ha estat a Manresa. Estic segur que estaria molt content de visitar Manresa i la Cova.»

La ciutat de Manresa ha posat en marxa el projecte Manresa 2022 (www.manresa2022.cat), una aposta estratègica transversal i participativa, amb l'objectiu de celebrar els 500 anys de l'arribada de sant Ignasi de Loiola.

vida espiritual. «Passa d'una vida generosament i evangèlicament *esbojarrada* a una etapa de maduresa, d'ordre en la meditació, de pràctica d'examen de consciència, d'oració metòdica, inspirant-se en l'espiritualitat de l'*Ejercitatorio de la Vida espiritual*, publicat en castellà i llatí a Montserrat l'any 1500.»

A Montserrat s'esdevé la imatge icònica del cavaller Íñigo que deixa l'espasa als peus de la Mare de Déu, que canvia el vestit de cavaller per una tela de sac, símbol del pelegrí que es posa en camí. A Montserrat deixa una gran petjada, tal com consigna, en els processos de canonització del sant, un monjo del cenobi benedictí: «Aquell pelegrí estava boig per Nostre Senyor Jesucrist.»

L'home del sac

El 25 de març del 1522 un sant Ignasi abillat amb roba de pobre pelegrí recalca a Manresa, on en l'imaginari popular serà conegut per sempre més com l'*home del sac*. Té la intenció de passar-hi només uns dies, però l'estada s'allarga durant més d'onze mesos. «A Manresa s'assabenta que no pot anar a Terra Santa, perquè el Papa només donava permís per anar-hi a l'abril, i ja era finals de mes», explica el pare Lluís Magriñà, superior i director de la Cova de Sant Ignasi de Manresa.

Per a la Companyia de Jesús, l'etapa viscuda a la capital del Bages és fonamental en la transformació espiritual del sant. Déu el va conduint i «l'ensenyava com un mestre d'escola ensenya un nen», escriu el mateix Ignasi de Loiola en el seu relat autobiogràfic. El pare Magriñà explica que l'estada a Manresa es pot dividir en tres etapes: «La primera és molt alegre, és l'etapa del convers que se sent feliç; la segona és la del dubte, de la tristesa interior, en què fins i tot s'arriba a plantejar el suïcidi; la darrera és la de la recuperació de la pau interior.»

L'estada de Manresa culmina amb la Il·luminació del Cardener. Es tracta d'un moment clau. Tal com explica Rambla, sant Ignasi es dirigeix a l'església de Sant Pau, aleshores un priorat que depenia de Poblet, quan s'asseu a descansar en un lloc des del qual

contempla, al fons, el riu Cardener. «Aleshores, se li il·luminen els ulls de la intel·ligència», diu Rambla, «Déu il·lumina i totes les coses li semblen noves». No té cap visió, sinó que experimenta una nova mirada sobre la realitat. Per això se'n diu il·luminació. «És un fet tan decisiu que ja de vell, quan necessitava aclarir-se, tornava a l'experiència que havia tingut a Manresa», relata el jesuïta, que conclou: «Per a sant Ignasi de Loiola, Manresa és l'Església primitiva, el radar que il·lumina el seu present, la roca ferma sobre la qual construeix el futur.» El pare Magriñà hi afegeix: «S'adona que ha de transmetre la bona nova de Jesús arreu del món i que, per fer-ho, necessita companys. És el naixement de la futura Companyia de Jesús.»

El que avui dia és la Cova de Sant Ignasi de Manresa, un centre internacional d'espiritualitat (www.covamanresa.cat), en l'època d'Ignasi era una balma oberta a la contemplació de Montserrat. Hi viu dedicat a l'oració i a la penitència. Demana almoïna per donar de menjar als pobres de la ciutat i atén

la pedagogia, que permet endinsar-se en un mateix per arribar al coneixement més profund de Déu». Les constitucions de la Companyia de Jesús, que el mateix sant Ignasi redacta, estan inspirades en els exercicis espirituals.

Després d'aquesta experiència crucial en terra catalana, la peregrinació continua per Itàlia, on visita Venècia i Roma. A Xipre s'embarca rumb a Terra Santa, on arriba el 4 de setembre del 1523. Quan torna de Jerusalem, estudia a Barcelona, Alcalá de Henares, Salamanca i París, on forma un grup de deu companys que es proposen anar a Terra Santa. I si això no fos possible, es posarien a les ordres del Papa. Un cop ordenat sacerdot, i davant la impossibilitat de tornar a Jerusalem, es posen al servei del papa Pau III. El 1540 funda la Companyia de Jesús i en surt escollit el primer superior. I així continua fins a la seva mort, el 1556, quan té 65 anys. L'any 1609, el papa Pau V el beatifica, i el 1622 el proclama sant.

Tal com explica el pare Rambla, l'any jubilar ignasià 2021-2022, amb capital a Manresa, «és una ocasió perquè els jesuïtes renovin la seva mirada sobre el món i recuperin l'estil de vida de l'Ignasi pelegrí». «Vivim situacions inèdites que ens obliguen a renovar-nos continuament», insisteix Rambla, alhora que llença una pregunta que vol ser una interpel·lació directa: «Quanta gent té la imatge del jesuïta pelegrí, amb una vida despresada, pròxima als pobres i oberta a l'acció de Déu?» «Els jesuïtes», afegeix Rambla, «som presents en llocs molt diferents però tot el que fem prové d'aquesta nova mirada al món».

El Camí Ignasià, de 650 quilòmetres, recorre el pelegrinatge que va fer sant Ignasi de Loiola a Manresa.

els malalts de l'hospital de Santa Llúcia, que encara existeix avui dia. «Sant Ignasi consola i acompanya els malalts», relata el director de la Cova de Manresa.

El seu esforç de discerniment espiritual, per copsar què li demana Déu, dona com a fruit els Exercicis Espirituals, «el codi més savi i universal de la direcció espiritual d'ànimes», com diu el papa Pius XI. Segons Magriñà, «els exercicis espirituals és la metodologia,

Mosaics de Marko Rupnik

Amb motiu de l'any ignasià (2021-2022), es farà una reforma interior del santuari de Sant Ignasi de Manresa, edificat entre els anys 1750 i 1763. El projecte s'emmarca dins del Pla director per a la restauració i adequació dels espais que conformen l'edifici del santuari de la Cova de Sant Ignasi a Manresa. Es restaura el paviment del presbiteri, es farà una nova instal·lació elèctrica i es procedirà a la reforma integral dels espais de les capelles laterals.

El jesuïta eslovè Marko Rupnik hi instal·larà uns mosaics amb el lema «Pelegrinatge i Exercicis». Els mosaics oferiran en cadascuna de les vuit capelles laterals interpretacions del procés interior que proposa el llibre dels Exercicis Espirituals.

SABER ESCOLTAR

Oblidar la història?

Alguns diaris i revistes han tractat, aquests dies, la barbàrie de la destrucció de monuments públics. He tingut l'ocasió de llegir tres articles, molt assenyats, sobre l'atac d'estàtues. Aquesta actitud té també una dimensió política. Un humorista va publicar una vinyeta amb aquesta inscripció: «Si no podem dissenyar el futur, esborrem el passat.»

El filòsof francès Alain Finkielkraut, fill de supervivents de l'Holocaust, diu: «L'antiracisme ja no és la defensa que tothom és igual en dignitat, sinó una ideologia.» De fet, aquest moviment neix als Estats Units, després que un policia blanc matés un home de raça negra. A Londres, uns manifestants van vandalitzar les estàtues de Winston Churchill, de Mahatma Gandhi i d'Abraham Lincoln. L'autoodi ha

anat guanyant terreny. Les protestes no són sobre l'esclavitud. Més aviat és una crida a la neteja cultural de les obres que contradiuen el nou mantra de la diversitat.

El professor Bernal diu: «Esborrar el passat és tant com glorificar la ignorància i renunciar a construir el futur amb bases sòlides. Revisar la història, perquè fereix sensibilitats actuals, denota que l'infantilisme cultural és major del que ningú no podia haver imaginat: és un gran disbarat... Ara, als EUA, una obsessió no va contra el comunisme com en temps de McCarthy, sinó contra el racisme, simbolitzat en generals confederats com Lee o Jackson, o en l'almirall Cristòfor Colom, per la seva «sanguinària acció contra els amerindis».

En la ràbia iconoclasta contra

JOAN GUITERAS I VILANOVA

Canonge emèrit del Capítol Catedral de Barcelona / secretaria@catedralbcn.org

Cristòfor Colom i contra fra Juníper Serra hi ha amagat l'odi a la civilització que els espanyols vam portar a Amèrica. Que és la civilització que es va instaurar al Calvari. Això amaga l'odi a la Creu que abraça totes les races. Aquest moviment pot acabar mostrant el seu veritable rostre, tot tirant a terra les creus.

Occident va néixer al peu de la Creu. L'Església ha tingut gran cura de la imatge. Fins la floritura del barroc mostra la bellesa de la santedat. No oblidar la història és honorar i venerar la Creu.

Esborrar el passat és tant com glorificar la ignorància i renunciar a construir el futur amb bases sòlides

P-J YNARAJA

Capellà del Montanyà
ynaraja@gmail.com

A PROPÒSIT DE...

Festa dels quinze anys

L'ésser humà sent una inclinació imperiosa de ser feliç. Potser diu que es vol realitzar, divertir o passar-s'ho bé, tant se val. Vol sentir-se feliç, més que cap altra cosa. No podem ignorar que la nostra cultura occidental decadent, generalment, oblidat tot el que existeix més enllà de l'horitzó de la seva història i, per això, se sent més o menys insatisfet i recorre a experiències limitades.

En altres temps, TVE tenia un programa titulat *Reina por un día*. Es presentava als espectadors una noia anònima i, a continuació, rebia regals, honors i homenatges de familiars, amics i no sé quantes coses més. Tota aquesta abundància i sorpresa l'omplien de goig. En satisfia els desitjos i n'ocultava les vanitats. Era una festa com qualsevol altra.

Darrerament, m'he referit a la

festa que acompanya la boda i que, sovint, desdibuixa la riquesa sacramental que aporta Gràcia. A causa del seu cost, impedeix o dificulta casar-se a les parelles que no tenen gaires recursos econòmics, o així ho creuen. Els diners, moltes vegades, entorpeixen la manera cristiana correcta de fer.

Pensava sempre en el desig que sent la persona humana de ser protagonista d'una festa. Neix, o més aviat germina, quan arriba la pubertat i s'endinsa en la joventut. S'aspira a un gran goig, tant el tímid com el

Els diners, moltes vegades, entorpeixen la manera cristiana correcta de fer

més atrevit o presumit.

No sé qui, ni quan, però un dia una noia llatinoamericana em va parlar de la festa dels quinze anys. I em va ensenyar les fotografies de la seva festa. L'exhuberència sensual de la noia, amb una cara molt alegre, s'adornava amb els vestits que estrenava, el maquillatge precoç i el pentinat estudiat. Semblava una núvia, o una princesa, dit col·loquialment.

Amb una aparença modesta, si així ho volia, iniciava el dia assistint a missa. Tornava a casa i, canviada de roba, es posaven en pràctica els preparatius de les taules, les flors, els ornaments i els dolços. Quan entraven els convidats, tothom la saludava amb petons i abraçades. Els somriures mutus i les mirades expressives no faltaven mai.

Vida eclesial

Aquesta setmana presentem la nova instrucció sobre la pastoral parroquial, ens apropem a l'Hospital de Campanya de Santa Anna, recordem Mn. Manuel Tort i recollim la denúncia dels bisbes filipins

La Congregació per al Clergat presenta una nova instrucció

Una parròquia renovada al servei de l'evangelització

AICA
Ciutat del Vaticà

La Congregación per al Clergat ha donat a conèixer la instrucció La conversió pastoral de la comunitat parroquial al servei de la missió evangelitzadora de l'Església, que es pot consultar al web del Vaticà (www.vatican.va).

El document tracta el tema de la pastoral de les comunitats parroquials, dels diferents ministeris clericals i laics, amb el signe d'una major corresponsabilitat de tots els batejats. El text recorda que «a l'Església hi ha lloc per a tots i que cadascú pot trobar el seu lloc» en l'única família de Déu, respectant la vocació de cadascú.

El document es troba al servei d'algunes opcions pastorals, ja iniciades fa temps pels pastors i «experimentades» pel poble de Déu, per contribuir a l'avaluació i l'adequació del dret particular amb el dret universal. En aquesta perspectiva, es destaca el paper del rector com a «pastor propi» de la comunitat, però també es valora i ressalta el servei pastoral relacionat amb la presència a les comunitats de diaques, consagrats i laics, cridats a participar activament, segons la seva vocació i ministeri, en l'única missió evangelitzadora de l'Església.

El document no conté novetats legislatives, però proposa formes d'aplicar millor la legislació vigent, amb la finalitat de fomentar la corresponsabilitat dels batejats i promoure una pastoral de proximitat i cooperació entre les parròquies. El que emergeix és la urgència d'una renovació missionera, d'una conversió pastoral de la parròquia, perquè torni a descobrir aquest dinamisme i aquesta creativitat que la condueixen a estar sempre «en sortida».

Composta per onze capítols, la instrucció es pot dividir en dues àrees: la primera (cap. 1-6) ofereix una reflexió àmplia sobre la conversió pastoral, el sentit missioner i el valor de la parròquia en el context contemporani; la segona (cap. 7-11), s'ocupa de la distribució de les comunitats parroquials, els diferents papers que s'hi desenvolupen i les

modalitats d'aplicació de les relatives normes.

La instrucció subratlla la importància d'una renovació en clau missionera de les estructures parroquials: lluny de l'autoreferencialitat i les esclerotitzacions, s'han de centrar en el dinamisme espiritual i en una conversió pastoral basada en l'anunci de la Paraula de Déu, la vida sacramental i el testimoni de la caritat.

La «cultura de l'encontre» haurà de ser el context necessari per promoure el diàleg, la solidaritat i l'obertura a tothom: d'aquesta manera, les comunitats parroquials podran desenvolupar un veritable «art de la proximitat». En particular, es recomana el testimoni de la fe en la caritat i la importància de l'atenció als pobres que la parròquia evangelitza i pels quals es deixa evangelitzar. Tot batejat ha de ser protagonista actiu de l'evangelització.

L'últim capítol s'atura en les ofres per la celebració dels sagraments: han de ser «un acte lliure» per part de l'oferent i no han de ser exigits com si fossin un impost o un aranzel. La vida

El text recorda que «a l'Església hi ha lloc per a tothom i que cadascú pot trobar el seu lloc» en l'única família de Déu

ESGLÉSIA EN SORTIDA

Església i xarxes socials: la formació és urgent

A aquestes altures de la vida dec portar més o menys 30 anys ficada en el món de la comunicació eclesial de diverses maneres. S'han succeït en aquestes dècades tota mena d'innovacions tecnològiques aplicades a la comunicació. L'Església ha anat acompanyant i il·luminant de manera més o menys entusiasta, amb documents i reflexions, l'ús dels mitjans de comunicació de cada moment tecnològic.

Els Pontífexs, des de fa segles, van anar assumint ben aviat l'ús de cada dispositiu tecnològic inventat. Des de la impremta de Gutenberg, que va ser incorporada per Pius V a la Tipografia Poliglota Vaticana l'any 1587 o la ràdio de Marconi el 1931, fins al lloc web www.vatican.va el 1995 i l'entrada de Benet XVI a Twitter l'any 2012.

Per això sorprèn veure com en aquest moment la gestió i presència de l'Església en xarxes socials —el mitjà on «habiten» milions de persones, especialment joves— està tan tímidament assumida pels diferents àmbits de comunicació de l'Església. Molts bisbes, superiors religiosos, i fins i tot fidels, s'enroquen entre el temor i la indiferència al respecte. Això sí, per queixar-se molt sobre els efectes nocius que sobre el seu ramat exerceixen tants missatges mediàtics. S'hi entra, però encara de manera només intuïtiva i amateur. Ens cal seguir el pas amb el desenvolupament dels temps, reconèixer el buit i omplir-lo amb la formació urgent a tots els nivells!

És imprescindible convocar els «sentinelles» dels mitjans de comunicació d'avui, els *influencers*, els *youtubers*, els *instagrammers* i tuitaires de cada moment per formar professionalment més persones i donar continuïtat a la missió de Crist, també en aquest camp digital on milions de persones, malgrat tot, busquen Déu.

**Article publicat el 7 de juliol del 2019*

LETICIA SOBERÓN

sacramental no mercantilitzada i la celebració de la missa, com les altres accions ministerials, no poden estar subjectes a aranzels, negociació o comerç. Al contrari, s'exhorta als sacerdots a donar un exemple virtuós en l'ús dels diners, a través d'un estil de vida sobri i una administració transparent dels béns de la parròquia.

Exhumació de Franco

El 8 de juliol el president de Govern d'Espanya, Pedro Sánchez, va afirmar en una entrevista amb el diari italià *Il Corriere della Sera* sobre l'exhumació de Francisco Franco: «En la història del cos de Franco el Papa em va ajudar. Al Valle de los Caídos hi havia una comunitat de benedictins contrària a l'exhumació. Vaig demanar al Vaticà que intervingués. I tot es va resoldre.»

Després d'aquestes declaracions, l'oficina de premsa del Vaticà precisa que «la Santa Seu ha reiterat en diferents ocasions el seu respecte per la legalitat i les decisions de les autoritats governatives i judicials competents, ha instat al diàleg entre la família i el Govern i no s'ha pronunciat mai sobre l'oportunitat de l'exhumació ni sobre el lloc de la inhumació, perquè no és de la seva competència».

Foto: La instrucció vol fomentar la corresponsabilitat dels batejats.

Barcelona

S'han inaugurat serveis de menjador social, dutxes, rober i bugaderia

Nova etapa de l'Hospital de Campanya de Santa Anna

Són tres quarts de dotze i, al claustre de la parròquia de Santa Anna de Barcelona, un grup de persones espera que s'obri el menjador social. Formen part del primer dels tres torns en què s'ha distribuït aquest nou servei de l'Hospital de Campanya de Santa Anna. Se segueixen totes les mesures de seguretat per evitar el contagi del Covid-19: distància, mascaretes, temperatura, gel hidroalcohòlic... Això, però, no és impediment perquè es creï un clima de família. L'àpat calent, la conversa distesa i l'acompanyament per part dels voluntaris ajuden a fer efectiu l'objectiu amb què es va posar en marxa l'Hospital de Campanya de Santa Anna fa més de tres anys: fer comunitat amb els més vulnerables.

«No fem separació entre servei social i vida comunitària», explica Mn. Peio Sánchez, rector de Santa Anna i un dels promotors del projecte juntament amb el també sacerdot Xavier Morlans i la religiosa teresiana Victòria Molins. «Això també es plasma en l'ús dels espais de la parròquia, que es destinen per a la litúrgia però també per al servei i l'acompanyament.»

El 17 de gener del 2017 l'Hospital de Campanya de Santa Anna va obrir per primera vegada les portes a l'acollida de persones sense sostre quan es va abatre sobre Barcelona i Catalunya una important onada de fred. Més recentment, acollia sobretot joves extutelats.

El menjador social de Santa Anna es distribueix en tres torns consecutius.

Agustí Codinach

Durant el confinament a causa del Covid-19, des de finals de març fins a finals de juny, va repartir un total de 17.000 lots de menjar a persones que feien unes cues molt llargues que arribaven fins al Portal de l'Àngel. I ara, en temps de represa, s'ha optat per fer un seguiment més intens de les persones però en un nombre més reduït. Per això s'han inaugurat nous serveis: menjador social, dutxes, rober i bugaderia.

«El perfil que atensem són persones sense llar, amb una atenció especial a les dones; que porten poc temps al carrer i que són menors de 40 anys», explica Mn. Peio Sánchez. Amb l'acompanyament de Càritas diocesana de Barcelona, el projecte Hospital de Campaña de Santa Anna vol fer un seguiment integral de les persones més vulnerables amb l'objectiu d'ajudar-les en la inserció sociolaboral. S'acull un màxim de cent persones i s'aniran adaptant els diferents serveis segons les necessitats i la situació motivada per la pandèmia. Un dels serveis que s'està posant en marxa és la instal·lació de xarxa wifi.

A redós de l'Hospital de Campaña de Santa Anna també funciona un altre projecte: «Famílies acompanyant famílies.» Un grup de famílies vinculades a la parròquia acompanyen persones en situació de vulnerabilitat donant-los suport material i emocional. Actualment, ofereixen aliments i amistat a 120 famílies, entre les quals hi ha col·lectius concrets com mares soles amb infants i persones transsexuals que exerceixen la prostitució.

PEIO SÁNCHEZ

«El perfil que atensem són persones sense llar, amb una atenció especial a les dones; que porten poc temps al carrer i que són menors de 40 anys»

En aquesta gran família que és Santa Anna hi trobem molts voluntaris, com el matrimoni format per Iñaki Echebarría i Cristina Manresa, o la presidenta de l'Associació de Dones Marroquines a Catalunya, Faouzia Chati Badou. Amb tot, a causa de la pandèmia, els voluntaris més vulnerables han de ser substituïts per persones menors de 60 anys i que no siguin població de risc. És un dels reptes de totes les entitats socials, també de l'Hospital de Campaña de Santa Anna. L'Adrià Padrosa és el coordinador del voluntariat.

Acaba el primer torn i les persones s'alcen de les taules, instal·lades al claustre gòtic, del segle XV. Abans d'acomiar-se, s'enduen un pícnic per al sopar. Els voluntaris ja es preparen per atendre el segon torn i continuar construint amistat i comunitat a redós de l'antic monestir romànic-gòtic de Santa Anna.

Més informació: www.santanna.org/hospitaldecampanya@gmail.com / 696 368 217.

**CERTIFICATS MÈDICS
CARNET DE CONDUIR
NÀUTICA I ARMES**

**CENTRE MÈDIC
PLAÇA MOLINA**

DR. RAFAEL SOLANAS ANGLADA

- COTXE, MOTO I CICLOMOTOR
- PSICOTÈCNICS
- LLICÈNCIA D'ARMES
- LABORALS I ESCOLARS
- NÀUTICA

LABORABLES

De 10 a 13 h i de 16 a 20 h

Les persones que es presentin amb un exemplar de Catalunya Cristiana tindran un descompte de 10 euros

www.centromedicoplazamolina.es

INFORMEU-VOS-EN:

Tel. 932 188 826
Mòbil: 639 474 741
c/ Balmes, 281, entr. 2n
08006 Barcelona

ESGLÉSIA I LLENGUA. LA MEVA EXPERIÈNCIA

JOSEP RUAIX I VINYET
Eclesiàstic, gramàtic i escriptor

M'han proposat de parlar d'algun tema d'Església i llengua per a *Catalunya Cristiana*. També, recentment, un amic em preguntava si pensava escriure les meves memòries. Ajuntant els dos suggeriments, intentaré redactar els records de la meva experiència pel que fa a la relació entre Església i llengua. No es tracta de cap treball erudit o divulgador, sinó merament memorialístic. Dividiré la meva experiència en vuit etapes vitals: 1) Infantesa; 2) Etapa seminarística menor; 3) Etapa seminarística major; 4) Etapa romana col·legial; 5) Etapa romana parroquial; 6) Etapa codinenca; 7) Etapa manresana; 8) Etapa calderina.

5. Etapa romana parroquial

El curs 1966-1967, havent ja estat ordenat prevere, vaig residir com a sacerdot *ospite* (hoste), juntament amb el meu amic Valentí Miserachs, en una parròquia del cantó sud de Roma: San Giovanni B. de' Rossi. Allí vaig poder continuar l'aprenentatge i la pràctica de l'italià, combinant-ho amb els estudis d'Humanitats i la col·laboració en les activitats parroquials. Durant les vacances, el bisbat de Vic m'envià com a «vicari d'estiu» a Riells del Fai (Vallès Oriental), on vaig organitzar un «Setembre cultural» (amb classes de català, entre altres coses) de bon record.

El curs següent, 1967-1968, tant Mn. Miserachs com jo vam canviar de parròquia, ell restant en una de propera i jo anant a la perifèria de Roma, cap al cantó est, concretament a la parròquia, acabada de fundar, de Sant'Eligio (de no confondre amb Sant'Egidio) en qualitat de *viceparroco* (vicari o coadjutor). Allí vaig continuar, durant quatre anys, un règim de vida semblant al del curs anterior: conreu de l'italià, estudis filològics i cura parroquial (ara amb gent immigrada d'altres parts d'Itàlia), afegint-hi l'aprenentatge de l'alemany. Pel que fa a la llengua catalana, haig d'apuntar que, a finals de l'any 1968, es va publicar a Barcelona (Ed. Spes, segell d'Òmnium Cultural) el meu primer llibre d'ensenyament: *El català en fitxes* /1.

Durant aquesta època, el mestre Miserachs i jo vam col·laborar en l'elaboració de cants. En aquest aspecte, una anècdota. Durant la vetllada nadalenca de l'any 1969 al Pontificio Istituto di Musica Sacra (que llavors dirigia el musicòleg català Mons. Higini Anglès), on ell estudiava i després va ensenyar i fins i tot ostentà el càrrec de presi-

de (director o degà), es va interpretar en català, amb música seva, un meu poema titulat «Nadal a l'exili». Doncs bé, aquest títol va comportar problemes a la institució, perquè temien que des de l'ambaixada espanyola a la Santa Seu hi veiessin connotacions polítiques. Per això vaig haver de llegir abans, en italià, un aclariment en què afirmava que el meu exili era voluntari i que aquest terme tenia un sentit metafòric.

A primers de setembre de 1971 vaig donar per conclosa la meva

El viceparroco de Sant'Eligio (a la dreta) amb un grup parroquial a Roma.

estada a Roma. M'havia llicenciat *in Humanioribus Litteris* i fins i tot havia seguit els cursos de doctorat, més que res perquè el rector d'aquella parròquia em demanava que continués ajudant-lo. Però jo no volia abusar de la paciència del bisbe de Vic, que m'havia anat donant permís per a allargar el meu sojorn a Itàlia, i per altra banda veia que podia fer més servei a Catalunya tornant-hi definitivament.

Així, doncs, vaig agafar els trepals, vaig ben omplir el cotxe que tenia (comprat de tercera mà) amb

A finals de l'any 1968, es va publicar a Barcelona el meu primer llibre d'ensenyament: «El català en fitxes / I»

El títol del poema «Nadal a l'exili» va comportar problemes, perquè temien que des de l'ambaixada espanyola a la Santa Seu hi veiessin connotacions polítiques

les meves pertinences i, acompanyat d'un altre capellà que també estudiava a Roma, vam emprendre el retorn cap a casa. Ara bé, en travessar la duana de Camprodon (Ripollès), els guàrdies civils ens van fer parar i, sense fer cas del certificat que duia del consolat espanyol a Roma, que justificava el que portava en el cotxe, m'ho van fer descarregar tot. Com que el clima polític espanyol llavors estava crispat, devien sospitar si, entre tants llibres i papers, no hi havia material subversiu. Evidentment, no n'hi van trobar. Però, a l'hora de tornar a ficar les coses al cotxe, no m'hi van cabre i vaig haver-ne de deixar una part a la duana i anar-la a recollir un altre dia.

Resumint, pel que fa al tema que ens interessa: en aquells anys, l'Església havia fet passos de gegant pel reconeixement de les llengües vernacles, entre elles la nostra. Ara bé, cenyint-nos al nostre cas, aquest reconeixement topava amb les reticències del poder polític i també, en alguns bisbats del domini lingüístic català, amb la inèrcia de la supeditació a les llengües veïnes.

MN. FRANCESC NICOLAU
Professor emèrit de la Facultat de
Filosofia de Catalunya

Manuel Tort i Martí, prevere fidelíssim a la seva vocació

Sempre es mostrà
sacerdot-poeta i amb
un gran domini de la
paraula escrita

Crec que parlar d'un amic sacerdot, que ens acaba de deixar, és un esplai per a l'esperit. Amic de debò des dels estudis del Seminari. Érem del mateix curs, però el 1950 ens vàrem separar perquè a mi em tocà anar a acabar la teologia a Roma, on vaig ser ordenat sacerdot el 1954, com també va ser l'any de l'ordenació de Mn. Tort a Barcelona.

Ben aviat, però, ens tornàrem a trobar col·laborant junts en una mateixa missió: formació dels se-

minaristes. Al Seminari Menor de la Conreria ell feia les classes de literatura i jo les de matemàtiques. Les reunions de professors ens unien també per anar plegats en la tasca educativa. Més de trenta anys de compenetració en l'exercici del que ens havien encomanat.

I després què? L'any 2012 em veig obligat a anar a la residència de Sant Josep Oriol de sacerdots jubilats i em trobo amb ell per tercera vegada, que ja hi era. Jo acabava de complir els 82 anys i ell ja en tenia 85. Hem conviscut, doncs, encara vuit anys més. L'amistat va perdurar no cal dir...

Què és, doncs, el que puc dir d'aquest amic? No tan sols el bon tracte que sempre ens tinguérem i és difícil de detallar, sinó que molt vaig aprendre d'ell, tan fecund en la seva obra literària, que, com sabeu, va ser molt extensa. No cal dir que sempre que publicava algun quadern de poesia o llibre narratiu, el que fos, me'n feia arribar un exemplar. Puc dir que tinc, en conjunt, les obres completes de Mn. Tort. Què puc dir de la seva obra literària? Breument: que sempre es mostrà sacerdot-poeta i amb un gran domini de la paraula escrita. Són corprenedores de debò les seves poesies. No trobo paraules per fer-ne l'elogi que es mereixen. Com a mostra us transcric la que va servir per ser posada en el recordatori del dia del seu enterrament: «Un dia us trobaré | i l'aire serà tendre | un arc de Sant Martí | bressolarà la tarda, | el cel serà un pa d'or | i els meus amics en veure'm | quiet sobre el taüt | amb una vesta blanca, | sabran que entre tu i jo | s'han fos tots els silencis.»

I ja s'ha acomplert el que ell esperava. Déu el té a la glòria!

Agustí Codinach

Manuel Tort va morir el 6 de juliol passat als 93 anys d'edat.

«En Tort és un poeta nostre»

Mossèn Tort i el cardenal Martínez Sistach, a la residència sacerdotal Sant Josep Oriol, durant la presentació del llibre «El goig d'un mot», el 12 de maig del 2017.

JORDI BREU PAÑELLA
President del Memorial Bisbe
Joan Carrera

«En Tort és un poeta nostre.» Aquesta va ser l'afirmació que va fer el bisbe Joan Carrera de Mn. Manuel Tort en la presentació del seu llibre de poemes *Aigües amargues*. Continuava dient el bisbe Joan: «Ens enalteix a tots perquè un poeta ens expressa a tots, i perquè en la seva veu, a estones profètica, a estones amarga, però sempre esperançada, hi veiem la nostra pròpia esperança que sovint ha estat difícil; el nostre propi dolor; la nostra pròpia voluntat de ser un poble amb un nom; de complir aquest destí que, com ell diu, és simplement ser catalans.»

La seva amistat venia de lluny. Des del seminari compartien ideals: un amor a l'Església, a Catalunya i a la classe obrera. Juntament amb altres capellans van ser dels primers que es van dedicar a uns barris plens d'immigració. Mn. Manuel, en el poema *Com he plorat davant de tes despulles*, posà en relleu aquesta amistat quan davant de les despulles del bisbe Joan va esclatar en un plor incontenible. Amb joia cada any recordaven aquell 11 de juliol del 1954 en què van ser ordenats sacerdots a Montserrat, en aquesta mateixa data pujaven a donar gràcies a la Mare de Déu.

Parlar amb ell era tota una lliçó d'història viscuda. Relats en primera persona com el que amb un somriure murri explicava que un any, a la biblioteca del Seminari, que era l'única dependència

que impedia que la claror fos vista de fora, van posar una gran bandera catalana i sense que ningú ho sabés van celebrar la diada de Sant Jordi.

Des de la seva ordenació de sacerdot exercí la seva tasca pastoral a diverses parròquies, principalment al barri de Gràcia. Fou director del Secretariat de Catequesi i delegat diocesà d'Ensenyament i consiliari dels Lluïsos. Molts l'hem conegut en el seu vessant de poeta, com ell ens ha deixat dit: «El poeta té la capacitat d'esdevenir a través dels seus escrits un teòleg complet i un catequista molt eficaç.»

Us he de confessar que n'hi ha algunes que les he de llegir diverses vegades, però lluny de fer-se carregós m'ha servit per fer-ne reflexió i pregària. Com va dir el bisbe Sergi Gordo en l'homilia de la missa exequial: «Ha mort un prevere poeta, un artista, un inspirat del Senyor, un amic del "germà" Jesús de Natzaret.»

Poemes que com ell mateix deia eren «expressió de bellesa de la fe» i «són un cant amb la unió amb Déu». «La poesia és un vehicle extraordinari per poder dialogar amb Déu» i aquí en tenim una mostra:

*Germà Jesús, si encara et soc germà
guia'm el seny i dona'm lucidesa.
Soc davant teu i allargo la mà estesa
per encaixar amb la teva estesa mà.*

Des del Seminari
Manuel Tort i el
bisbe Carrera
compartien
ideals: un amor
a l'Església,
a Catalunya i a la
classe obrera

Filipines

El text amenaça els drets civils i humans

Els bisbes condemnen la llei contra el terrorisme

FIDES
Manila

«Enmig d'aquest panorama polític desolat, trobem consol en els grups d'advocats i ciutadans comuns que han presentat peticions davant la Cort Suprema, qüestionant la constitucionalitat de la nova llei firmada. El més alt nivell del nostre poder judicial n'afirmarà la independència o també cedirà a la pressió política?», escriu el bisbe de Caloocan, Pablo Virgilio David, president interí de la Conferència Episcopal de les Filipines, en una carta pastoral en la qual critica l'aprovació i l'entrada en vigor de la nova llei antiterrorista, malgrat la forta oposició que es registra arreu del país.

La nova llei, que va entrar en vigor el 18 de juliol, confereix poders especials a l'executiu en la lluita contra el terrorisme, però els defensors dels drets civils creuen que es poden usar per combatre la disidència i la llibertat de consciència.

El bisbe David assenyala que es tracta d'un «model d'intimidació» que crea un «clima perjudicial per a la llibertat d'expressió». La carta assenyala els problemes crítics actuals del sistema democràtic: la forma en la qual els activistes són etiquetats com a «comunistes»; els falsos càrrecs de «sedició» presentats contra el clergat; el llarg camí d'assassinats relacionats amb la «guerra contra les drogues»; la detenció prolongada de la senadora opositora Leila de Lima; l'«efecte esgarriós» causat pel tancament de l'emissora ABS-CBN, la concepció de transmissió de la qual no ha estat renovada pel Parlament. L'emissora havia criticat obertament el president Duterte tant en la campanya electoral com després de la seva elecció.

El bisbe David deplora la forma en què la «pressió política des de dalt» ha exercit un gran pes sobre els legisladors que van votar per la llei de terrorisme proposada, sense escoltar les «veus des de baix».

«Semblava que tant se'ls en donava la dissidència de moltes de les persones que representen: associacions d'advocats, acadèmics, sectors econòmics, sindicats, organitzacions juvenils, ONG, moviments polítics, comunitats religioses i fins i tot el govern de la regió de Bangsamoro», assenyalen els bisbes. Tots aquests grups han expressat preocupació per la vaga definició de «terrorisme» i «acte terrorista», i temen que els agents de l'ordre puguin abusar-ne i cometre violacions dels drets civils i humans.

A la carta, els prelatos assenyalen que confien en tots aquells dins i fora de l'administració pública que «actuen només com ho requereix la consciència i que no es deixen intimidar per pressions polítiques en el compliment dels seus deures constitucionals». «Són un element important per enfortir les nostres institucions governamentals i són una clau essencial per a un sistema democràtic estable i funcional», afegeixen.

SIGNES D'AVUI

Fidelitat

«El do de la fidelitat. L'alegria de la perseverança» és el document que ha publicat fa poc la Congregació per als Instituts de Vida Consagrada i les Societats de Vida Apostòlica (CIVCSVA). L'origen d'aquesta reflexió respon a la preocupació per la no-continuitat de religioses i religiosos en el seu camí vocacional. El papa Francesc va utilitzar una expressió tan gràfica com impactant en qualificar aquest fet d'hemorràgia, tot i que, en percentatge, respon només a un 0,3% del col·lectiu. Es tracta d'una realitat complexa que mereix un estudi a fons. No hem de descartar que, de vegades, per fidelitat no s'ha de perseverar en l'equivocació si és el cas.

Quan deixem la superfície dels problemes i ens submergim en les arrels profundes, observem que,

més enllà de les decisions personals, es veuen afectades les estructures antropològiques. Cada col·lectiu tindrà les seves particularitats, però tots ells tenen punts en comú. La confrontació filosòfica entre Parmènides, que dona suport a la permanència de l'ésser, i Heràclit, que sosté el devenir i el canvi, aflora una altra vegada en la nostra cultura contemporània. Actualment, el ritme vertiginós de les transformacions tecnològiques ens instal·la en el pensament d'Heràclit. Com canta Mercedes Sosa en *Todo cambia*: «*Así como todo cambia que yo cambie no es extraño.*» Feines per

Es tracta d'una realitat complexa que mereix un estudi de fons

LLUÍS SERRA LLANSANA
llserrall@gmail.com

a tota la vida, iniciar i acabar la vida laboral a la mateixa empresa... abans es reputava com un mèrit. Ara potser es veuria com una incapacitat de córrer riscos i tancar-se a millores. Les mateixes opcions de vida, com el matrimoni, deixen de ser permanents per abocar-se a separacions i divorcis. L'adscripció a partits polítics pot variar segons circumstàncies i interessos.

La fidelitat està relacionada amb la fe, amb creure fermament en l'opció realitzada i amb mantenir el compromís adquirit. Implica lleialtat, perseverança, constància... sense deixar-se sacsejar pels vaivens de la vida. Fidelitat a la mateixa consciència. En la vida consagrada, en la vida cristiana, la «conversió» sempre es realitza en nom de la fidelitat.

VICTÒRIA MOLINS, s.t.j.
viquimolins70@gmail.com

Les llargues cues de l'hospital de campanya de Santa Anna, que ja s'havien fet famoses per omplir el Portal de l'Àngel o la plaça de Catalunya, han desaparegut fa unes setmanes per donar pas a un menjador fet a la mida d'aquesta pandèmia.

No hauríem imaginat mai que aquest preciós claustre del segle XV, que visitaven els turistes i del qual gaudíem els barcelonins el dia de Corpus contemplant l'ou com balla, s'havia d'omplir de taules improvisant un menjador que ja voldrien els millors restaurants per la seva bellesa arquitectònica.

Però, l'estètica del conjunt no és el més important, sinó l'amor i la dedicació amb les quals cada dia un grapat de voluntaris i voluntàries, complint totes les normes de sanitat que són una exigència del moment,

FINESTRA A LA VIDA

Un avi que m'ha robat el cor

serveixen en aquest menjador per atendre cent beneficiaris repartits en tres torns a fi de poder guardar les distàncies obligatòries.

Una hora abans del primer torn, ja m'he trobat sovint amb uns quants homes i dones esperant davant la reixa del carrer Santa Anna. Un home, d'edat avançada, arrossegant una maleta amb rodes, és cada dia el primer d'arribar. El seu rostre venerable i el seu posat d'avi solitari em produeixen una tendresa i una compassió difícil d'explicar. Té un somriure de bonhomia que m'encisa i és com si portés la càrrega de la seva pobresa amb una valentia i una delicadesa que m'evoca un passatge de santa Teresa al seu llibre de *Camino de perfección* on parla de l'«honra» tan important al seu segle, i de la pobresa. Diu que la gent de la seva època —i podria dir-ho avui també— sempre uneix l'honra als diners i les riqueses, però que hi ha

una altra honra molt més personal que no depèn de l'estatus social, sinó de l'actitud de la persona: «*La verdadera pobreza trae una honra consigo que no hay quien la sufra.*»

Conec la situació actual d'aquest avi que tant em crida l'atenció, i ignoro la història que l'ha portat a fer cua en un menjador social. Però la seva paciència en l'espera, la delicadesa de les seves paraules, la seva educació i bonhomia, em porten a una admiració que m'acosta a la seva persona amb tant de respecte que no sé què donaria per ajudar-lo a sortir de la situació en la qual es veu abocat a la seva edat. Una altra de les impotències que arrosseguem en el moment actual.

Un grup de voluntaris i voluntàries serveixen al magnífic menjador del claustre de Santa Anna

Esglésies de Berga (I)

La ciutat de Berga, situada estratègicament al punt on comencen els contraforts del Prepirineu, està presidida pel santuari de la seva patrona, la Mare de Déu de Queralt. Però la capital del Berguedà conserva igualment un bon nombre d'esglésies, convents i capelles de diverses èpoques i estils, des del romànic del segle XII fins a l'arquitectura contemporània del segle XX.

La façana de Santa Eulàlia dona a la famosa plaça de Sant Pere.

SANTA EULÀLIA DE BERGA

La capital del Berguedà ens rep amb tota l'activitat pròpia d'un dia feiner. Amb un dinamisme engrescador, vianants i cotxes van amunt i avall pels carrers costeruts, mentre no para d'entrar i sortir gent de les botigues. La nostra primera visita és a l'església de Santa Eulàlia, que es troba al capdamunt de la plaça de Sant Pere, coneguda perquè per Corpus acull els plens de la Patum. Quan hi som, ens adonem que la plaça no és pas gaire gran i que tampoc no és gens plana, per la qual cosa ens sembla admirable que s'hi pugui aplegar tanta gent

durant el moment àlgid de la festa.

Entres els diferents edificis que s'aboquen a la plaça veiem l'església de Santa Eulàlia. Tot i tractar-se d'una construcció d'estil barroc, la façana, de color clar, és d'un classicisme molt equilibrat i serè. Ens fa de guia Roger Cortina, col·laborador de la parròquia de Berga, que abans d'entrar-hi ens vol ensenyar el campanar, perquè de la plaça estant no es pot veure. El campanar, robust i construït amb pedres més aviat fosques, contrasta amb la pal·lidesa i l'esveltesa de la façana. No és gaire alt perquè, segons ens explica el nostre guia, en cas que la ciutat es revoltés o

ROGER CORTINA

«Les teles que pengen dels murs són obra del taller d'Antoni Viladomat, que tenia arrels a Berga per part de pare»

«El retaule es va esculpir després de la guerra, però recorda l'estil barroc del que havia estat destruït»

fos conquerida, el campanar podria ser un lloc perfecte des d'on bombardejar el castell.

Una vegada dins de l'església, es posa de manifest que l'estil arquitectònic continua sent força contingut, com el de la façana. Diversos elements, però, ens criden l'atenció per l'ornamentació que tenen, el primer d'ells el retaule major. Roger Cortina ens explica que «el retaule barroc original va ser cremat el 1936. El que tenim aquí es va esculpir després de la guerra però es va voler que recordés una mica l'estil barroc del que havia estat destruït». Efectivament, aquesta obra sumptuosa podria ser ben bé un retaule del segle XVIII: combina marbre de diferents colors, té quatre grans columnes que sostenen tot el cos superior —amb un relleu de l'Assumpció de la Mare de Déu— i a la part de baix hi ha dos grans finestrals que li atorguen un aire lleugerament escenogràfic. Només la imatge de la fornícula central, que representa la titular de l'església, santa Eulàlia de Mèrida, està feta clarament amb un estil més contemporani.

El nostre amfitrió ens fa saber que diversos objectes de valor es van poder salvar de la crema del 36 perquè estaven amagats, com ara una bonica creu processional gòtica que hi ha a la vora del presbiteri o unes grans teles que pengen dels murs: «Aquestes pintures són obra del taller d'Antoni Viladomat, que tenia arrels a Berga per part de pare. No sabem del cert si les va pintar ell mateix o bé ho van fer alguns dels seus aprenents i col·laboradors més estrets, però, en tot cas, pertany clarament a l'escola de Viladomat.» Ens mirem aquestes pintures, que representen la vida de Jesús i hi veiem la fugida a Egipte i també Jesús al temple enmig dels mestres de la Llei.

Un altre dels elements que no va ser consumit per les flames és el gran orgue de la nau central. «Na-

A l'interior destaca el retaule de marbre.

turalment, l'orgue no va poder ser amagat ni dissimulat», ens diu Roger Cortina, «però es va salvar per una raó ben diferent: es va pensar que, una vegada dessacralitzada, l'església podria servir com a sala de ball, i que l'orgue seria útil per amenitzar les ballades. Per aquest motiu tan poc espiritual ens ha arribat fins avui». Aquest orgue del segle XIX és poc carregat i alhora summament elegant. La fusta fosca en què es va construir destaca sobre el fons clar de les parets de l'església, i els tubs que sobresurten horitzontalment semblen disposats a fer saber de manera imminent per tota la terra la Bona Nova de Crist.

Abandonem la nau central i fem cap a la capella del Santíssim. De parets força nues, els ulls de seguida se'ns en van cap a una talla de Crist a la creu que hi ha per damunt del sagrari. És de grans dimensions, i tot i que pel hieratisme sembla una obra medieval, se'ns fa impossible determinar a quin estil artístic pertany. Roger Cortina ens ho aclareix de seguida i ens fa saber que es tracta de la reproducció exacta d'un Crist en majestat romànic que es trobava al castell de Berga i que va ser destruït al començament de la guerra civil. Aquest crucificat, amb una barba espessa, impressiona per la mida que té i per l'expressió severa del rostre. Porta una mena de corona daurada que, com una diadema, li envolta tot el cap i li confereix una certa dolçor. No podem deixar de pensar en l'original perdut, i alhora donem gràcies perquè, almenys, se'n va poder fer una còpia fidedigna.

Deixem el silenci de l'església i sortim a la plaça de Sant Pere, on ens torna a sorprendre el batec animat de la ciutat. Darrere el nostre amfiteatre, anem baixant pels carrers del nucli antic per anar a visitar l'església medieval de Sant Joan de Berga.

**JOAN PLANELLAS
I BARNOSELL**

Arquebisbe metropolità de Tarragona i primat

Cristians també quan conduïm

És habitual que durant els mesos d'estiu tinguem a la carretera una mobilitat més gran. Malgrat la davallada d'aquesta primavera passada a causa de la pandèmia, hem tornat a una certa normalitat. Enguany també, hi ha famílies de casa nostra que han decidit fer vacances no desplaçant-se amb avió, tren o autobús, sinó amb el seu cotxe. Poden ser desplaçaments llargs i per llocs menys coneguts. Cal ser prudents i saber treure'n conseqüències idònies de comportament.

La nostra manera d'actuar a la carretera té una clara relació amb la nostra actitud davant la vida. En aquest sentit, podríem recordar la reflexió dels bisbes de Bèlgica de fa uns anys, quan assenyalaven que el problema de la circulació és fonamentalment una qüestió moral i de formació de consciència. Tot sovint es diu que si es vol conèixer la paciència d'una persona només cal posar-la al volant. Una màquina potent pot donar certament satisfaccions al seu conductor, però també alhora li pot despertar instints de domini i prepotència, afanyos d'ostentació i rauxes de va-

nitat: «Quin cotxe més potent! Que bon conductor que soc...!» De fet, aquesta darrera afirmació és més corrent del que es pot creure i és també la causa de gran part dels accidents.

Les dades oficials assenyalen que l'excés de velocitat, una conducció temerària o superant els límits de l'establert, les distraccions a causa del mòbil o del GPS —independentment de l'excés d'alcohol o d'altres substàncies, que és una altra qüestió—, són les causes més habituals en els accidents que es produeixen a les carreteres de les nostres contrades.

Els conductors que són sancionats per aquestes causes, encara que no hagin tingut accidents, justifiquen el seu comportament assegurant que tenen un complet control del seu vehicle, la pressa per arribar a algun lloc... Creuen que això els permet anar a velocitats a vegades extremes. Aquesta és una actitud arrauxada, poc conseqüent i que demostra un pobre domini dels nostres comportaments compulsius.

És evident que el conductor ha

de tenir un comportament responsable i un autocontrol quan condueix. La capacitat de conviure i d'entrar en relació amb els altres pressuposa que el conductor té algunes qualitats concretes i específiques, entre d'altres el domini de si mateix, la prudència, la cortesia, un adequat esperit de servei i el coneixement de les lleis de circulació a la carretera. Siguem cristians també quan conduïm!

Per a un cristià, el recte domini de si mateix, del seu volant i del seu vehicle són importants. La carretera ha de ser una plataforma especial per exercir virtuts fonamentades en la prudència i en la caritat. El cristià ha de col·laborar amb el seu bon fer, reproduint les actituds evangèliques sigui allà on sigui. L'estimació, el respecte, l'amor a l'altre i l'esperit de servei han de ser sempre presents en les nostres vides. El cristià ha de deixar-se endur sempre, no pels instints, sinó per l'Esperit. A tot arreu, i també a la carretera, siguem apòstols de Crist. Siguem a tot arreu sal de la terra i llum del món.

Bon estiu a tothom

**JOAN JOSEP
OMELLA OMELLA**
Cardenal arquebisbe de Barcelona

El sol surt per a tothom?

Ja de ple en l'estiu, hem deixat enrere una primavera atípica que hem passat paralitzats. Una primavera que ha estat un esclat d'emocions, d'angoixa, de tristesa, però també d'esperança.

Estàvem desconsolats, atemorits, però, a poc a poc, hem tornat a somriure, a caminar, a córrer, a il·lusionar-nos. La foscor s'ha anat esvaint i el sol lluu intensament i escalfa les nostres vides. Ara estem més contents, sí, però el sol encara no ha sortit per a tothom. Molts ciutadans es troben atrapats enmig d'una crua tempesta que els obliga a estar reclosos en un submón dins del nostre.

El malson dels hospitals col·lapsats per una pandèmia sobrevinuda ha perdut intensitat. Gràcies a Déu, ja hem pogut dormir més alleujats, però encara no podem aclucar els ulls i dormir tranquils, perquè la crisi sanitària ens ha precipitat cap a un altre malson inquietant i aquest és de llarga durada. Les entitats socials estan saturades, l'emergència social augmenta dia rere dia. Les xifres dels afectats són esfereïdores.

Tots hem comprès ràpidament l'emergència sanitària provocada per un virus indesitjable que ens podia matar; tots en podíem ser víctimes. Hem reaccionat i actuat, i ho hem fet tots amb l'objectiu de sortir-nos-en. En canvi, davant una pobresa que també mata, no podem restar cecs sense reaccionar. Falten molts recursos, falta feina i falten aliments a moltes famílies. La fam és aquí, a la nostra ciutat, entre l'abundància, entre l'excel·lència, entre els que mai l'han patit.

Hi ha moltes persones que fan mans i mànigues per fer arribar aliments a totes les que no tenen recursos. Des de l'Església coneixem molt bé aquesta realitat, és el nostre pa de cada dia. Acollir i acompanyar els vulnerables és la nostra missió, és el que Jesucrist ens demana que fem. No podem ignorar la realitat que ens envolta; cues de persones de totes condicions que paren la mà amb carrets de la compra buits que ompliran, si Déu vol, després de l'espera. Aquests ciutadans tornaran a casa una mica més alleujats fins que el

carret es torni a buidar.

Aquestes cues ens recorden una altra època, unes altres terres, però ara són aquí, formen part del nostre paisatge urbà. Avui potser només en som espectadors, però demà es pot girar la truita i podem ser-ne també protagonistes.

És difícil posar-se en la pell d'algué que pateix gana, perquè potser mai n'hem patit i perquè potser mai en patirem. Cal que valorem realment el que significa poder tenir un plat a taula i tenir una casa, ja que per a moltes famílies esdevé una veritable odissea. Reflexionem-hi i pensem quines accions podem fer tots plegats per tallar al més aviat possible aquesta emergència social. Incomodem-nos i reaccionem davant la fam dels nostres veïns, no els donem l'esquena.

Benvolguts germans i germanes, recuperem la complicitat i la solidaritat que hem viscut aquesta primavera i fem que aquest estiu el missatge de Jesucrist sigui més present que mai en tots nosaltres. Fem que el sol de l'esperança i de l'alegria surti per a tothom (cf. Mt 5,45).

COMENTARI DE LA PARAULA

Què hi fan cinc mil homes adults, sense criatures ni dones, en un lloc desert?

Els dos fulls del díptic que avui començarem a llegir s'inicien amb la mateixa determinació temporal: «Quan s'hagué fet fosc» (vv. 15, 23b). El primer full enllaçava amb la decapitació de Joan Baptista: «Quan Jesús se n'assabentà, es retirà d'allí cap a un lloc desert tot sol» i finalitzava així: «Immediament constrenyí els deixebles a pujar a la barca i avençar-se a l'altra riba, mentre ell acomiadava les multituds», uns

versets que ens han escatimat avui, però que llegirem diumenge vinent. Amb aquesta omisió tan matussera s'evita de posar en estreta relació la seqüència dels pans amb el fet que Jesús constrenyís els deixebles a pujar a la barca. En efecte, a instàncies dels deixebles que li recalaven que «el lloc és desert i l'hora ja s'ha ultrapassat, acomiada les multituds, que se'n vagin a les aldees a comprar-se queviures», els invità perquè fossin ells qui els donessin de menjar. «L'hora», ben determinada, tindria a veure amb la manifestació messiànica, que Jesús hauria refusat de pla. Davant d'aquest fiasco, volen desempallegar-se de les multituds que ells mateixos havien atiat. S'excusen dient que només tenen cinc pans i dos peixos. Jesús fa reclinar la multitud «sobre l'herba», que contrasta amb l'aridesa del de-

GLÒRIA MONÉS

sert. Pren els cinc pans i els dos peixos, dona gràcies i, «després de partir-los, donà als deixebles els pans; els deixebles els donaren a les multituds». Així, en les mans dels deixebles, es multipliquen els pans, fins a quedar tots saciats i reunir les sobralles omplint-ne dotze cistelles. La lliçó és clara: hi ha pa per a tot Israel i n'hi ha de sobres per al futur. Els deixebles havien volgut aprofitar «l'hora» favorable per armar aquells «cinc mil homes adults» contra els romans. D'aquí que Jesús els constrenyís a pujar a la barca i anar-se'n a l'altra riba. Jesús apaivaga les multituds exaltades i les acomiada. Aquest seria el final del primer díptic: «Un cop acomiadà les multituds, pujà a la muntanya tot sol a pregar.»

JOSEP RIUS-CAMPS
Teòleg i biblista / riuscamps@yahoo.es

CONSULTORI BÍBLIC

PILAR CASALS
Biblista i egipciòloga

Per què a l'AT es prohibeix esculpir o pintar imatges de Déu?

«No et fabriquis ídols; no et facis cap imatge del que hi ha dalt al cel, aquí baix a la terra o en les aigües d'aquí baix» (Ex 20,4). Aquestes paraules xoquen amb el context en què vivia el poble d'Israel, marcat per la presència d'altres cultures on la representació de les divinitats no només era habitual, sinó en molts casos necessària, ja que l'estàtua n'era considerada la seu de la seva essència. No és que a l'AT no trobem imatges de Déu, però les imatges que hi apareixen no cerquen definir qui és Déu, sinó que evocuen l'experiència de Déu que va fer el poble en el seu caminar per la història. Les imatges esculpides, tallades, pintades són fruit de la mà dels homes. Contra aquestes, són nombroses les crides dels profetes a no adorar-les (Is 44,9-17; Jr 10,1-16; Mi 5,6-14), per no caure en la idolatria ni en la veneració d'altres divinitats, allunyant-se del seguiment del Déu viu. Déu apareix alliberant el poble de l'esclavitud d'Egipte, sostenint i tenint cura dels més petits, acompanyant el poble en tot moment, com a creador de tot allò que existeix, preocupat perquè les persones visquin una vida plenament humana... Són les experiències les que ens apropen a Ell, a mesura que es va revelant, deixant-nos entreveure qui és, però sempre de manera parcial, sempre escapant-se quelcom que no podem copsar des de la nostra finitud. Una imatge fixa i concreta implica l'encotillament, l'apropiació per part de l'ésser humà del qui és totalment Altre. La no-presentació, per tant, salvaguarda el misteri de Déu, d'aquest Déu que se'ns revela com a tot Amor, però que tan sols podem entrellucar, escolant-se entre els dits qualsevol imatge o definició que en puguem realitzar.

PER A CONSULTES:
REDACCIO@CATALUNYACRISTIANA.CAT

Diumenge XVIII de durant l'any

Lectura primera

Is 55,1-3

Veniu i mengeu

Lectura del llibre d'Isaïes:

Això diu el Senyor: «Oh tots els assedegats, veniu a l'aigua, veniu els qui no teniu diners, compreu i mengeu, compreu llet i vi sense diners, sense pagar res. Per què perdeu els diners comprant un pa que no alimenta, i malgasteu els vostres guanys en menjar que no satisfan? Escolteu bé, i tastareu cosa bona, i us delectareu assaborint el bo i millor. Estigueu atents, veniu a mi, i us saciareu de vida. Pactaré amb vosaltres una aliança eterna, els favors irrevocables promesos a David.»

Salm responsorial

144

El Senyor és compassiu i benigne, lent per al càstig, gran en l'amor. El Senyor és bo per a tothom, estima entranyablement tot el que ell ha creat.

R. Tan bon punt obriu la mà, Senyor, ens sacieu de bon grat.

Tothom té els ulls en vós, mirant esperançat, i al seu temps vós els doneu l'aliment.

Tan bon punt obriu la mà, sacieu de bon grat tots els vivents. *R.*

Són camins de bondat, els del Senyor, les seves obres són obres d'amor. El Senyor és a prop dels qui l'invoquen, dels qui l'invoquen amb sinceritat. *R.*

Lectura segona

Rm 8,35.37-39

Res de l'univers creat no serà capaç d'allunyar-nos de Déu que, en Jesucrist, ha demostrat com ens estima

Lectura de la carta de sant Pau als cristians de Roma:

Germans, qui serà capaç d'allunyar-nos del Crist, que tant ens estima? Els contratemps, la por, les persecucions, la fam o la nuesa, els perills, la mort sagnant? De tot això en sortim fàcilment vencedors amb l'ajut d'aquell qui ens estima. Estic ben segur que ni la mort ni la vida, ni els àngels o altres poders, ni res del món present o del futur, ni els estols del cel o de les profunditats, ni res de l'univers creat no serà capaç d'allunyar-nos de Déu que, en Jesucrist, el nostre Senyor, ha demostrat com ens estima.

Al·leluia

Mt 4,4b

L'home no viu només de pa; viu de tota paraula que surt de la boca de Déu.

Evangelí

Mt 14,13-21

Tothom en menjà com en volgué

Lectura de l'evangelí segons sant Mateu:

En aquell temps, quan Jesús rebé la nova de la mort de Joan Baptista, se n'anà amb una barca cap a un lloc despoblat. Així que la gent ho va saber, el van seguir a peu des dels pobles. Quan desembarcà veié una gran gentada, se'n compadí i curava els seus malalts. Els deixebles, veient que es feia tard, anaren a dir-li: «Som en un indret despoblat i ja s'ha fet tard.

Acomiadeu la gent. Que se'n vagin als poblets a comprar-se menjar.» Jesús els respongué: «No cal que hi vagin. Doneu-los menjar vosaltres mateixos.» Ells li diuen: «Aquí només tenim cinc pans i dos peixos.» Jesús respongué: «Porteu-me'ls.» Llavors ordenà que la gent s'assegués a l'herba, prengué els cinc pans i els dos peixos, alçà els ulls al cel, digué la benedicció, els partí i donava els pans als deixebles i ells els donaven a la gent. Tothom en menjà tant com volgué i recolliren dotze coves plens de les sobres. Els qui n'havien menjat eren tots plegats uns cinc mil homes, sense comptar-hi les dones i la mainada.

Calendari de la setmana

Lectures de la missa, santoral i altres celebracions

(CICLE LITÚRGIC A; FERIAI II)

TEMPS DE DURANT L'ANY

(SALTERI: SETMANA 2)

Agost

2. DIUMENGE

Diumenge XVIII de durant l'any.

Verd. Lectures: Isaïes 55,1-3 / Salm 144 / Romans 8,35.37-39 / Mateu 14,13-21

SANTORAL: Esteve I, p. i mr.; Eusebi de Vercel·li, b.; Pere Julià Eymard, prev. i fund.; Teodora i fills, mr.

3. DILLUNS

Fèria, Verd. Lectures: Jeremies 28,1-17 / Salm 118 / Mateu 14,22-36.

SANTORAL: Ciria, vg.; Gustau, b.; beata Joana d'Aza; Lídia.

4. DIMARTS

Sant Joan Maria Vianney (MO), Blanc. Lectures: Jeremies 30,1-2.12-15.18-22 / Salm 101 / Mateu 15,1-2.10-14

SANTORAL: Perpètua, mr.

5. DIMECRES

Fèria, Verd. Lectures: Jeremies 31,1-7 / Salm Jeremies 31,20-13 / Mateu 15,21-28. O bé: *Dedicació de la ba-*

sílica de Santa Maria la Major (ML), Blanc.

SANTORAL: Afra, mr.; Osvald, rei.

6. DIJOUS

Transfiguració del Senyor (F), Blanc. Lectures: Daniel 7,9-10.13-14 / Salm 96 / Mateu 17,1-9

SANTORAL: Hormisdes, p.; Just i Pastor, mr.

7. DIVENDRES

Fèria, Verd. Lectures: Nahum 1,15;2,2;3,1-3.6-7 / Salm Deuteronomi 32,35-41 / Mateu 16,24-28. O bé: *Sant Sixt II (ML), Vermell; Sant Gaetà (ML), Blanc.*

SANTORAL: Albert Tràpani, prev.

8. DISSABTE

Sant Domènec de Guzmán (MO), Blanc. Lectures: Habacuc 1,12-2,4 / Salm 9 / Mateu 17,14-20

SANTORAL: Ciríac, Llarg i Esmeragde, mr.

El Sant 7 AGOST

Sixt II

Des del començament, l'Església ha defensat la recta doctrina de la fe, però evitant sempre la temptació fàcil del rigorisme. Un bon exemple és l'actitud del papa Sixt II (c. 200 – 258), que va lluitar contra les heretgies i que alhora va reconèixer com a vàlid el baptisme conferit pels qui s'apartaven de l'ortodòxia.

Sant Sixt II, d'origen grec, va ser Bisbe de Roma tot just un any, però va ser un bon model de servidor de l'Església. Va haver de dirimir en una controvèrsia delicada dins de la mateixa comunitat cristiana: es tractava de saber si el baptisme conferit pels heretges era vàlid o no. El papa Sixt II va condemnar les heretgies sense embuts, però va decretar que el sagrament no depenia dels errors de la persona que l'administrava, sinó que tenia plena validesa sempre que es fes en nom del Déu trinitari. La decisió va crear un precedent en endavant: s'evitava el risc de la intransigència alhora que es mantenia la plena ortodòxia. D'aquesta manera es van poder admetre a l'Església moltes persones batejades per ministres heterodoxos. El papa Sixt II va morir màrtir durant una persecució mentre oficiava l'eucaristia i ben aviat va ser venerat com a sant.

Per preces

EMILI VILLEGAS ARTACHO
Delegat diocesà de Pastoral Sa-
cramental i Litúrgia d'Urgell
mossenemili@gmail.com

No ens enganyem, la litúrgia compta amb molts detractors. Sovint, malauradament, a causa de prejudicis formulats al llarg de la història. Sovint, perquè caiem en l'error de veure la litúrgia com l'expressió d'una ritualitat repetida que ha arribat als nostres dies desposseïda de significat. Però també és cert que hem oblidat que la litúrgia no és només un conjunt d'accions rituals sinó que també hi trobem bellíssimes oracions fruit de la tradició de l'Església que expressen la seva fe (*lex credendi*) i el sentit d'allò que s'està celebrant (*lex orandi*).

Introduïm, per tant, un terme tècnic: *eucologia*, que prové del grec, *euché*: oració, i *logos*: discurs, i significa pròpiament la ciència que estudia les oracions i les lleis que regeixen la seva formulació. Per tant, en la litúrgia, és el conjunt d'oracions que trobem en un formulari litúrgic dins dels llibres que es fan servir per a les celebracions. Més específicament, en l'eucaristia hi ha tres oracions que formen l'eucologia menor i que presentem a continuació.

L'oració col·lecta és la culminació dels ritus introductoris de la missa, és a dir, just abans de la litúrgia de la paraula. La podem dividir en quatre parts: una invitació a l'oració quan el president diu l'imperatiu «preguem»; el silenci que segueix posteriorment i que serveix perquè els fidels prenguin consciència de trobar-se davant la presència de Déu i hi dirigeixin les

seves súpliques; acabat el silenci, hi ha l'oració pròpiament com a tal que recull (*colligere*) les peticions particulars dels fidels, i finalment hi ha una conclusió obeint una constant en l'economia de la salvació: tot ve del Pare, per obra de Jesucrist, gràcies a la presència activa de l'Esperit Sant. A més, aquesta oració expressa el misteri que constitueix l'objecte de la celebració.

La finalitat principal de l'oració sobre les ofrenes és donar sentit a les ofrenes presentades tot i que també podem trobar amb freqüència alguns altres temes que desenvoluparà posteriorment la pregària eucarística: santificació, sacrifici, ofrena, etc.

L'oració de postcomunió tanca els ritus de la comunió. Estructuralment, és molt semblant a la col·lecta ja que consta de les mateixes quatre parts. Algunes vegades aquesta oració dona gràcies per la comunió rebuda tot i que més aviat aquesta oració demana que la comunió sigui eficaç en la vida dels cristians. Pretén, per tant, relacionar l'eucaristia amb la vida (*lex vivendi*).

En el seu conjunt són un autèntic tresor de la tradició de l'Església i una font d'espiritualitat inesgotable. Però com tots els tresors, cal reconèixer-los i dotar-los del seu autèntic valor no només per apreciar-los com a oracions sinó també com a autèntics elements constitutius de la litúrgia.

Joves de diferents edats i procedències jugant al pati del Centre Obert de Figueres. Foto d'arxiu.

La creativitat: repte permanent

PROVÍNCIA ESPANYA EST DE LES FILLES DE LA CARITAT

Avui com ahir la creativitat esdevé una eina indispensable quan pretenem viure i mostrar la fortalesa i novetat de l'Evangeli.

Cada sis anys, la Companyia de les Filles de la Caritat fa una aturada per valorar i dinamitzar la nostra raó d'ésser a l'Església i al sector al qual ens devem per carisma: els pobres. Tots sabem, per experiència, que ens toca viure en «*tiempos recios*», com deia santa Teresa. Davant reptes de tota mena, ens cal utilitzar els dinamismes evangèlics per nodrir i enfortir la nostra vida. Sempre, i potser més ara, ens trobem en la necessitat que el Senyor faci efectiva la seva promesa: «On n'hi ha dos o tres de units en el meu nom, jo soc enmig.» D'aquesta presència vivim i en ella intentem moure'ns.

L'1 d'agost, la província canònica Espanya Est (Aragó, Catalunya, les Illes, Navarra i València)

L'1 d'agost, la província canònica Espanya Est comencem l'Assemblea provincial

comencem l'Assemblea provincial, pas important per arribar a l'Assemblea General del 2021 a París.

Prendre l'opció d'una vida de radicalitat evangèlica ens obliga a significar i validar la nostra fe per les obres; d'aquí ve la importància d'espais de participació activa en qüestions nuclears; i no tant pensant en la supervivència i sí per reafirmar la certesa que podem ser servidors i servidores útils, malgrat les envestides de vents i males marors. Els temes nuclears es fan visibles i preocupants: ens cal posar la màxima atenció a la vida comunitària; les pobreses de sempre i aquelles que emergeixen cada dia; la vulneració sistemàtica dels drets humans; la degradació del nostre hàbitat; la fredor de la fe i la manca de vocacions. Aquests temes i altres de col·laterals seran objecte de les nostres reflexions i propostes de futur. Com veieu, no hi ha res de nou que us pugui sorprendre en aquesta comunicació. Això sí, voldríem sentir-vos al nostre costat en aquest afer eclesial en el qual serà prioritària la nostra voluntat de ser fidels a la missió que Déu ens ha encomanat; la vostra pregària serà, sens dubte, com una ventada fresca en les nostres jornades de treball.

EL CONSULTORI

PREGUNTES I RESPOSTES SOBRE DOCTRINA I MORAL

pel Dr. Joan Antoni Mateo

Rectors

Hellegit que a Alemanya, per primera vegada, s'ha nomenat un laic rector d'una parròquia. Donada la situació d'escassetat de sacerdots que patim, no creu que seria molt útil nomenar laics com a rectors o equips de laics? Una altra cosa, a quina edat es retiren els rectors? En conec molts que són molt grans i que no es jubilen.

En més d'una ocasió he rebut referències de notícies semblants que, en realitat, no eren com les presentaven. Precisament, s'acaba de publicar un document important de la Santa Seu sobre la identitat, missió i renovació de la institució de la parròquia. Entre altres punts també tracta això que vostè pregunta i diu literalment: «L'ofici de rector comporta la plena cura de les ànimes i, en conseqüència, perquè un fidel sigui designat vàlidament rector, ha d'haver rebut l'Ordre del presbiterat, i exclou qualsevol possibilitat de nomenar algú que no posseeixi aquest títol o les funcions relatives, fins i tot, en cas de manca de sacerdots. Precisament, a causa de la relació de coneixement i proximitat que cal entre el pastor i la comunitat, l'ofici de rector no es pot confiar a una persona jurídica. En particular, l'ofici de rector no es pot confiar a un grup de persones, format per clergues i laics.» La seva primera pregunta queda resposta. Més enllà d'aquest aspecte, el que sí que és cert és que la corresponsabilitat de sacerdots, laics i religiosos en la gestió de la vida parroquial apareix cada vegada més imprescindible al nostre context. Els laics poden i han de gestionar molts aspectes de la vida parroquial que no ha de fer personalment el rector. Tot en una perspectiva comunitària i missionera que l'Església demana en aquesta renovació de les parròquies. Recomano llegir i treballar aquest document. Finalment, en les circumstàncies actuals, molts sacerdots exerceixen l'ofici de rector «mentre el cos aguanti». La jubilació canònica es pot donar als setanta-cinc anys, però una gran majoria, i gràcies a Déu, continuen exercint el ministeri per al bé de les comunitats.

PER ENVIAR CONSULTES AL DR. MATEO: elconsultori@hotmail.com
Ap. de correus 121-25620 Tremp (Lleida).

Postals des d'Andalusia

Una missió infal·lible

Carles de Foucauld, explorador místic, fundador dels Germanets i Germanetes de Jesús, va escriure al final de la seva vida un *Diari* preciós. I diu en un dels capítols: «Si algú em preguntés quina és la meua missió a la vida, jo li contestaria sense dubtar-ho: "La meua missió a la vida és ser bo. No fer això o allò altre o el de més enllà. No. Només ser bo."»

La seva canonització està a punt. I el centelleig de la seva vida es va coneixent cada vegada més. Ara que tot és més difícil, més dramàtic, mentre creix el desconcert i una corrua d'angoixes personals i familiars se sent turmentada i sense horitzons, potser ens aniria bé encoratjar i posar en pràctica aquesta «missió de ser bons», que recomanava aquest sant.

Ser una bona persona, un home o una dona de bé, no és difícil. Consisteix a tenir a punt bones paraules, bons sentiments i bones accions. Bones paraules: paraules veritables, amables, càlides, properes, que no fereixen, que estimulen, que il·lusionen, que entusiasmen. Bons sentiments: de pau, de bondat, de tendresa, de generositat, de solidaritat. I bones accions: accions que edificuen, que construeixen, que ajuden, que posen en pràctica la realitat somiada, que obren solcs per a la sembra, que tiren la llavor a la vessana.

Carles de Foucauld, que va fer de la seva vida una donació a Déu en la soledat del desert, ens ha descobert quina és la font inesgotable de l'alegria: «Déu meu, gaudeixo plenament del que més desitjo al món; passi el que passi a mi o als altres, tinc en la teua resurrecció, en la teua felicitat infinita i eterna, una font inesgotable d'alegria.»

ANTONIO GIL
Sacerdot i periodista

Cartes

El format de les fotografies

Estimat Mn. Jaume Aymar i Ragolta:

Puntualment rebo el setmanari que dirigeix i em sembla molt interessant. És una finestra oberta a l'Església a Catalunya. Observo, però, que no fa gaire es va canviar el format d'algunes fotografies que il·lustren la publicació. Segur que per modernitzar la revista i em sembla molt bé. Però, hi ha un petit detall que em fa pena. Algunes fotografies que il·lustren les cartes dels que hi escriuen s'han retallat a l'alçada del coll. Concretament, les fotografies de l'arquebisbe de Tarragona, Joan Planellas, i la del cardenal arquebisbe de Barcelona, Joan Josep Omella, estan tan ajustades que impedeix veure'n el clergymán.

Penso que si els Papes successius animen els sacerdots a fer-lo servir, no seria bo que en «fessin publicitat» els seus bisbes? A més, veure'ls amb clergymán aporta dignitat al càrrec, a part d'elegància.

I, si normalment el porten, per què no explicitar-ho a la seva foto? On hi ha el problema?

Gràcies per llegir-me i publicar el meu suggeriment.

CONXITA PASCUAL LLORENTE
Lleida

Resposta

Benvolguda, primerament moltes gràcies per la seva carta i el seu amable suggeriment. Com deu haver pogut comprovar, ja hem ampliat la fotografia dels senyors arquebisbes de Barcelona i de Tarragona de manera que el coll ja no queda tapat i es veu bé el clergymán.

Aprofito també l'avenç que em brinda amb la seva carta per convidar els nostres lectors a fer-nos arribar consultes, suggeriments, comentaris, reflexions... cosa que sens dubte enriqueix el nostre setmanari.

JAUME AYMAR I RAGOLTA
Director

Santa Maria de Poblet, propietat de l'Estat espanyol

En sentir a TV3, el dia de la visita dels Reis, que aquest monestir no és de la nostra propietat, i davant la meua sorpresa, ho he buscat. Segons el BOE n. 263, del 30 octubre del 2017, se cita que el 1933 «doña AGC», havia donat aquest bé a l'Estat.

Soc un analfabet legal, i plantejo uns dubtes: qui va ser A.G.C.? Com és que en un BOE del 2017 només s'hi citen les sigles? Com és que, en esmentar una llei del 1953, el BOE del 2017 fa referència a la Generalitat de Catalunya? Però, el més greu, com és que 30 dies després del nostre referèndum, el govern del registrador de la propietat Rajoy es «va adonar» que hi havia un error registral de 1953, i ho van arreglar per prendre'ns l'usdefruit (la nua propietat, com diuen). I al desembre d'aquest any, el mateix ministre I. Méndez Vigo, pel 155, ens va prendre també les obres d'art de Sixena. Com és que es va parlar tant d'aquestes obres i amb prou feines gens de Poblet? El Govern de la Generalitat s'està querellant per retrocedir aquest espoli?

AMADEU PALLISER CIFUENTES
Barcelona

Podeu enviar les cartes a:

redaccio@catalunyacristiana.cat

Dol per Santa Sofia

El 10 de juliol proppassat, amb l'aval de l'Alt Tribunal Administratiu, el president de Turquia, Recep Tayyip Erdoğan, decretava que Santa Sofia es tornava a convertir en una mesquita. Feia temps que aquest fet s'anava preparant, malgrat les protestes de diverses institucions i organitzacions d'arreu del món. «Avui —declarava llavors Erdoğan— Turquia s'ha tret del damunt una vergonya. Santa Sofia viu novament una de les seves resurreccions. Això significa que el poble turc, els musulmans i tota la humanitat tenen coses noves a dir al món.»

Santa Sofia és la basílica construïda sota l'emperador Justinià, obra d'Isidor de Milet i Antemi de Tralles, damunt l'antiga església del segle IV, destruïda per un incendi. Consagrada el 23 de desembre del 563, fou dedicada a la Saviesa Divina, és a dir, el Verb de Déu. D'aquí el nom de Santa Sofia (Ἁγία Σοφία, en grec, nom que conserva en turc: Ayasofya). Un altre nom, segurament més antic, és el de «Gran Església», terme que encara avui designa el patriarcat ecumènic. La seva esplendor deixava meravellats, l'any 888, els enviats del príncep Vladimir de Kíev, que deien: «No sabem si érem al cel o a la terra; car no hi ha a la terra res de tan esplendorós. Aquí Déu hi habita entre els homes.» Una església, però, que els croats llatins, en apoderar-se de Constantinoble l'any 1204, van convertir en una catedral llatina i, doncs, catòlica, fins que fou recuperada pels bizantins el 1261.

Finalment, el 29 de maig del 1453 els otomans, a les ordres del sultà Mehmet, s'apoderaren de la ciutat imperial i iniciaren la conversió de les esglésies, molt nombroses a la capital, en mesquites, començant per Santa Sofia. Els riquíssims mosaics bizantins foren tapats amb guix i tot l'interior adquirí els elements propis d'una mesquita. Després de 900 anys de culte cristià bizantí, hi ressonaven ara els versets

de l'Alcorà. Santa Sofia va servir, a més, de model arquitectural per a la construcció de les principals mesquites.

El patriarca hagué d'abandonar la seva catedral i es traslladà a l'església de la Pammakàristos (del segle XIII), fins que Murat III, a la fi del segle XVI, la convertí també en mesquita i el patriarca es refugià al barri del Fanar, on encara té la seu.

L'any 1935 Mustafà Kemal, més conegut pel sobrenom d'Atatürk («pare dels turcs»), líder del Moviment Nacional Turc i creador de la República Turca, va convertir Santa Sofia en museu i feu netejar moltes de les representacions cristianes que havien estat tapades. Aquesta ha estat la situació des d'aleshores fins a l'actualitat. Santa Sofia, un monument de caràcter universal, una de les joies de l'art cristià, declarada Patrimoni de la Humanitat per la Unesco i admirada per milions de visitants. I així ha romàs fins a l'actualitat, però amb diversos intents, sobretot el govern d'Erdoğan, de reislamitzar-la. Entre altres fets, la recitació al seu interior d'uns versets de l'Alcorà, pel mateix Erdoğan, l'any 2018. Hi

L'any 1935 Mustafà Kemal va convertir Santa Sofia, que és Patrimoni de la Humanitat per la Unesco, en museu.

de les Esglésies del Pròxim Orient, el papa Francesc, les diverses Esglésies Ortodoxes, etc. El patriarca de Moscou deia que «qualsevol amenaça a Santa Sofia és una amenaça a tota la civilització cristiana i, doncs, a la nostra espiritualitat i a la nostra història. Cal tenir present que Rússia és un poble majoritàriament cristià ortodox. Per això, qualsevol cosa que pugui succeir a Santa Sofia provocarà un dolor profund al poble rus, hereu de les tradicions bizantines».

Els poders seculars i les institucions culturals també han reaccionat davant aquest fet. Cal, però, remarcar la posició «neutra» del Kremlin. El 13 de juliol, el viceministre d'Afers Exteriors declarava: «Considerem que es tracta d'un afer intern de Turquia i ni nosaltres ni d'altres hi han d'interferir. De tota manera, no podem deixar d'atreure l'atenció sobre la importància d'aquest lloc des del punt de vista de la cultura i de la civilització mundials.» Cal tenir presents les bones relacions entre Moscou i Ankara, entre Putin (que, d'altra banda, es mostra com a defensor de l'Ortodòxia) i Erdoğan, sobretot en la qüestió de Síria (el 13 de juliol encara mantenien una conversa telefònica sobre aquests afers).

L'any 2016, quan l'amenaça ja planava damunt Santa Sofia, el patriarca de Constantinoble Bartomeu deia al director d'Afers Religiosos de Turquia: «Aquest monument únic té un valor sagrat per a ambdues religions monoteistes, perquè ha servit com a lloc d'adoració de Déu durant 900 anys per als cristians i durant 500 anys per als musulmans. Considero perjudicial que Santa Sofia, que, per la seva dedicació a la Saviesa de Déu, constitueix un punt on es poden trobar els fidels d'ambdues religions i admirar la seva magnificència, al segle XXI esdevingui causa de confrontació i de conflicte.»

Això mateix repetia el patriarca, parlant a l'església dels Apòstols, pocs dies abans del decret d'Erdoğan: «Com a museu, Santa Sofia pot ser un lloc i un símbol de trobada, de diàleg i de convivència pacífica dels pobles i de les civilitzacions, de comprensió recíproca i de solidaritat del cristianisme i de l'islam, especialment necessària i profitosa en els nostres temps.»

Erdoğan mira segurament d'afavorir el món més conservador, en un augment de l'islamisme turc, contra els opositors laics

La decisió ha provocat les protestes del món cristià: el Consell Ecumènic de les Esglésies, el Consell de les Esglésies del Pròxim Orient, el papa Francesc, les Esglésies Ortodoxes

ha un precedent amb l'església de Santa Sofia de la ciutat de Trabzon, a la mar Negra (segle XIII); reconvertida em mesquita l'any 2013, tots els seus frescos, admirats pels molts turistes que la visitaven, han estat coberts completament per facilitar el culte islàmic. Passarà el mateix amb la gran Santa Sofia?

Amb aquesta decisió Erdoğan mira segurament d'afavorir el món més conservador, en un augment de l'islamisme turc, contra els opositors laics, el partit republicà del poble, que justament va guanyar les alcaldies d'Istanbul i d'Ankara i que acusa el president d'instrumentalitzar Santa Sofia per fer oblidar la mala situació econòmica actual. L'abril passat, el muftí d'Ankara hi afegia un altre element: recordant les paraules del papa Francesc sobre el genocidi armeni del 2015, deia: «Crec que les paraules del Papa no fan més que accelerar el procés per fer de Santa Sofia un lloc de culte (musulmà).»

La decisió del govern turc sobre Santa Sofia ha provocat les protestes del món cristià: el Consell Ecumènic de les Esglésies, el Consell

REDACCIÓ
Barcelona

La Generalitat ha adquirit enguany diverses obres pictòriques de gran valor

El MNAC guanya dues taules gòtiques de Lluís Borrassà

La professió de sant Pere Màrtir, del retaule de Santa Marta, Sant Domènec i Sant Pere Màrtir.

El Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC) té un fons importantíssim de pintura gòtica que recull la producció dels principals pintors actius a la Corona d'Aragó entre els segles XIII i XV. Tanmateix, un dels grans artistes catalans del moment, Lluís Borrassà (c. 1360 – c. 1425), s'hi troba relativament poc representat. Almenys fins ara, perquè els darrers mesos el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya ha pogut adquirir, gràcies al dret de tempteig a les subhastes, dues obres d'aquest pintor gòtic que ja han passat a formar part de la col·lecció del MNAC.

Es tracta de dues pintures sobre fusta en bon estat de conservació que originalment formaven part de dos grans retaules de la catedral de Barcelona: el de Santa Marta, Sant Domènec i Sant Pere Màrtir i també el de Sant Llorenç, Sant Hipòlit i Sant Tomàs d'Aquino. La pintura pertanyent al primer retaule representa la professió de sant Pere Màrtir, just en el moment de rebre l'hàbit de l'orde dominicà. A la segona pintura s'hi pot veure el martiri dels parents de sant Hipòlit durant una de les persecucions decretades per l'imperi romà. Totes dues obres van ser encarregades per canonges de la catedral barcelonina i van ser elaborades entre 1415 i el 1420 aproximadament. Juntament amb aquestes obres, la Generalitat també ha comprat una pintura sobre taula del Mestre d'Argelers, de començament del segle XVI, que representa el davallament de Crist i que ha estat dipositada al Museu d'Art de Girona.

Lluís Borrassà és un dels màxims representants a Catalunya de l'anomenat gòtic internacional. Nasqué a Girona, es va instal·lar a Barcelona, on va obrir el taller pictòric més important de la Ciutat Comtal durant el primer quart del segle XV, amb nombrosos aprenents i col·laboradors. D'entre els retaules que ens han arribat destaquen els del convent de Santa Clara de Vic, el dels Set Goigs de la Mare de Déu de Copons, el de Sant Pere de Terrassa, el de Sant Miquel de Cruïlles i el retaule major de Santes Creus. Actualment, a part del MNAC, l'obra de Borrassà es troba repartida principalment entre el Museu Episcopal de Vic, el Museu d'Art de Girona, el Museu del Prado i les catedrals de Tarragona i Barcelona.

VIATGERS SENSE LÍMIT

BÀRBARA VIRGIL

Rutes Bíbliques i Expedicions Culturals.
Ruth Travel

Com en tantes altres religions, també per als fidels musulmans la visita dels llocs sants és un dels motius més importants que trobem per iniciar un viatge. L'obligació de viatjar a la ciutat santa de la Meca és pròpia de tots els musulmans, que l'han de fer com a mínim un cop a la vida. Molts d'aquests pelegrins musulmans van deixar la descripció dels llocs on passaven donant dades concretes de les comunitats que hi visitaven: curiositats, descripció de menjars, d'edificis, de costums, d'objectes estranys. Un viatger del segle XI-XII, Abu Hamid de Granada, després d'haver fet el seu pelegrinatge a la Meca, es va dirigir cap a Rússia, el Turquestan, i en la relació dels seus viatges dona la descripció d'uns esquís, cosa inaudita en el món àrab de l'època.

Hi ha un viatger i pelegrí a la Meca, Nasir-i Khusraw, nascut a Qubadian l'any 1004, que en el seu *Llibre de Viatges* descriu moltes particularitats dels llocs que descobreix. La descripció que fa de Jerusalem és rica en detalls dels edificis i carrers, però a mi m'agrada especialment com parla d'un lloc a Jerusalem que ens porta la visió d'aquell pelegrí musulmà: «Els cristians tenen a Jerusalem una gran església, anomenada Bet Al-Qumameh, per la qual senten una gran veneració. Cada any venen a visitar-la en pelegrinatge una gran quantitat de gent del país de Rum. El mateix emperador de Rum hi va d'incògnit, per evitar ser reconegut. Sota el regnat de Hakim bi-Amr Allah, sultà d'Egipte, el sobirà de Rum va visitar Jerusalem. Hakim, en ser-ne informat, va fer partir un dels seus escuders amb les instruccions següents: "Al santuari de Jerusalem trobaràs un home de tal aspecte i vestint de tal

«Llibre de Viatges» de Nasir-i Khusraw

«Jesús en un ase i Mahoma en un camell, cavalcant junts.» Miniatura persa del segle XVII. Teheran. Biblioteca del Parlament.

forma. Vés i li dius: "Hakim m'ha enviat a veure't, per bé que no suposis que ell ignora el que tu fas, però no t'hi amoïnis ja que no té cap mala intenció contra tu."

»Aquesta església és un gran monument que pot allotjar vuit mil persones. Està magníficament decorada amb marbres de diferents colors, escultures i dibuixos.

Hi ha un viatger i pelegrí a la Meca, Nasir-i Khusraw, que en el seu llibre descriu moltes particularitats dels llocs que descobreix

Els murs de l'interior estan coberts de brocats i pintures i l'or abunda en la decoració. En molts llocs es veuen pintures que representen Jesús dalt d'un ase; també hi ha retrats dels profetes Abraham, Ismael, Isaac i els de Jacob i els seus fills.... En aquesta església es pot veure també un retaule, dividit en dues parts, on es representa l'infern i el paradís. En una meitat s'han representat els elegits al paradís, i en l'altra, els condemnats, l'infern i tot el que hi fa referència. És impossible veure una església com aquesta en cap altre lloc del món. Sacerdots i monges hi llegeixen l'Evangeli, pregunten i dediquen el dia i la nit als exercicis pietosos.»

Molts dels llocs descrits en els relats d'aquests viatgers es poden identificar avui dia, i és que quan els homes han construït i han respectat les diferents tradicions, hem pogut gaudir d'un llegat per a tothom.

JOAN PALLARÈS-PERSONAT

Historiador

jpallarespersonat@gmail.com

Notes de toponímia catalana d'arrel religiosa (V)

Els «sagristans», més que «sagristà», abunda com a cognom i com a malnom o renom de moltes cases a molts pobles de Catalunya, referint-se sempre generalment a algun avantpassat que havia realitzat aquest ofici; només veiem *Can Sagristà* una masia de Piera i *lo Sagristà*, una partida, a Torregrossa.

El «convent» és poc freqüent: *Pla del Convent*, Sant Joan Despí; *Serra del Convent*, Os de Balaguer; *El Convent*, la Bisbal d'Empordà o la Baronia de Rialb. A part, també hauríem d'esmentar les catedrals, en aquest cas la *Seu d'Urgell*, o a Lleida la *Seu Vella*, o el *Tossal de la Seu* a Vilaller.

Els «albats», infants morts sense batejar, tenen *El Pla dels Albats* a Olèrdola. Dels «àngels», en canvi, hi passem de puntetes; si en algun cas estan clars, com la *Muntanya dels Àngels* a Juià, en d'altres, com la *Torre de l'Àngel* a Matadepera, no podem definir si el topònim és d'origen antroponímic o religiós, però en molts casos l'origen del nom ve donat per la imatge d'un àngel a l'entrada, com és el cas del *Portal de l'Àngel*

barceloní o esgrafiats a la façana de la casa.

Tot i afirmar al començament d'aquests articles que no entràriem en la munió de sants i santes, sí que els consignem com a topònim individual. *Cal Sant* és a Caldes de Malavella, Agullana i Capolat, *Can Sant* a Vallgorguina, *Ca la Santa* a Llagostera, *Mas de la Santa* a Poboloda, el *Mas del Sant* i la contrada de *Lo Sant* a Santa Bàrbara, *Vallsanta* a Guimerà, el *Pou de Casa Santa*, Cabó o el municipi empordanès de *Vila-sacra* en referència a allò sagrat o naturalment en macrotoponímia, el *Montsant*, seralada del Priorat.

Hi ha la *Font del Sant* al municipi de Montagut i Oix, el *Barranc de la Santa* al Pallars Jussà, la *Collada de la Santa* a la Baronia de Rialb, la *Cova Santa* a la Morera de Montsant i la *Santa Cova* a Collbató, la *Pedra Santa* a Sentmenat, la *Plana Santa* a Maials o el *Roc de Santa* a Conca de Dalt.

L'*Adam* és a Santa Maria de Besora, *Betlem* una casa a Fonollosa; *El Carmel*, Barcelona, com *Tibidabo* o *Vall d'Hebron*, són topònims del segle XVI, que els frares de Sant Jeroni, un monestir desaparegut damunt de Sant Genís dels Agudells, pujant l'Arrebassada, donaren a indrets propers que abans havien estat coneguts com Font Rubea, Puig de l'Àliga i Agudells o Canyelles respectivament.

Però el nom de «Tibidabo», com veurem més endavant amb el de Montjuïc, no és exclusivament barceloní; també hi ha un *Tibidabo* a Font-rubí, una *Costa del Tibidabo* a Gironella, el *Turó del Tibidabo* a Lleida o l'*Hostal del Tibidabo* a Granollers.

El lloc i la masia d'Emmaús són a Anglesola, la *Vall de Jacob* a Ascó i els Evangelis són presents en els noms de lloc com un *Puig de l'Evangelí* que està a Maçanet de Cabrenys, una *Pedra dels Evangelis* a la partió entre els termes de Santa Coloma de Farners i Sant Hilari Sacalm, el *Pla dels Evangelis* a Queralbs, al peu del Puigmal i el *Serrat dels Evangelis* a Ogassa i el que anuncien, la *Bonanova*, és un santuari dedicat a la Mare de Déu que ha donat nom a un barri de Barcelona.

La col·legiata basílica de Santa Maria de Manresa és popularment coneguda com «la Seu». Any 2008.

La dessalinització és necessària per aconseguir aigua dolça a partir de la del mar.

ACTUALITATS CIENTÍFIQUES

Cal pensar en els centres de dessalinització d'aigua del mar

FRANCESC NICOLAU
Professor emèrit de la Facultat
de Filosofia de Catalunya

Segurament que molts dels nostres lectors pensaran en llegir el títol de l'article d'aquesta setmana: a què ve ara això? També és una actualitat científica? Dessalinitzar vol dir obtenir aigua dolça de l'aigua salada (del mar, sobretot) per mitjà d'un procés molt complicat, cosa que fa molt de temps que es fa a multitud de llocs. Hi ha moltes plantes de dessalinització al món! Doncs us haig de dir que, en cert sentit, jo crec que sí que és una actualitat pel que ara us diré. Hi ha països que necessiten l'aigua per sobreviure i només tenen una solució: aconseguir aigua dolça a partir de la del mar, amb necessitat cada vegada més urgent, però no tenen encara instal·lacions de dessalinització. I la notícia és que ara s'ha trobat la manera d'aconseguir-ho amb un cost no gaire excessiu.

Quins són aquests països? Principalment africans. Com sabeu, a l'Àfrica el canvi climàtic hi actua amb força, més que a Europa, és clar. L'augment de temperatura, amb el conseqüent augment de sequeres, amb el creixement també de la població, a més del problema ja existent de segles en certes comarques de la poca organització per aconseguir aigua corrent, potable, ha fet que ara es plantegessin la manera

d'arribar a una solució. No són tots els estats africans, però n'hi ha que es troben en una situació ben compromesa i cal ajudar-los a trobar la solució. Concretament podem citar Egipte, Namíbia, Sud-àfrica i el Cap Verd, que són els que s'han manifestat amb més interès per aquest problema.

Quina serà la solució? Molt senzilla: el procés per dessalinitzar es pot fer (i ja es fa a alguns llocs) mitjançant una membrana que s'ha inventat, i que és fàcil ara de construir, que deixa passar l'aigua pels seus porus microscòpics, però no les partícules corresponents a la sal (o a impureses de l'aigua). Aquestes dessalinitzadores són les que es volen construir a l'Àfrica. El nostre enginyer Damià Pujol diu que és una «alternativa desitjable» i nosaltres hi afegirem que el nostre desig és que se'n puguin fer ben aviat. Al Cap Verd, per exemple, és un lloc amb poca pluja i fa que sigui més urgent. I cal dir aquí que Egipte ja ha posat un pla en marxa: a la península del Sinaí ha començat la construcció de la planta dessalinitzadora que serà la més gran de l'Àfrica.

Bona sort, doncs, i que puguin millorar aquests països gràcies a les troballes que la ciència (o tècnica, en aquest cas) ha obtingut!

**FRA VALENTÍ SERRA
DE MANRESA**

Arxiver dels Caputxins

 TRADICIONS
GASTRONÒMIQUES (5)

Conrear i cuinar les cols

Des de l'edat de pedra, i molt abans del conreu hortícola de la col (llat., *Brassica oleracea*; cast., *berza*), els antics pobladors de la península Ibèrica ja potenciaven el gust dels primitius brous tribals amb fulles de col. Des de molt antic, l'home s'ha fixat en aquesta planta, força comuna, tan vistosa, de fulles amples i verdoses, d'un gust tan peculiar i agraciada amb nombroses virtuts remeieres. «Las cols, picadas y aplicadas en cataplasma, són bones per a curar lo reumatisme, poagre, inflamacions y llagues», escriviren els frares d'abans de l'exclaustració del 1835.

Pel que fa al conreu de la col, els antics hortolans caputxins indicaven que «las cols volen ser sembradas y trasplantadas ab fem ben podrit y reposat. Després de tres semanas de trasplantadas se entrecavan bé, y se van acostant fems y terra a la soca. Alguns sembran sal o cendra sobre la superfície de la terra per a defensar-la dels cuchs y altres insectos. Las cols no volen ser trasplantadas prop de ceps, ni orenga, ni ruda perquè hi tenen gran antipatia. Los terrenos frescos y ben ventilats són los que més se adaptan a tota espècie de col. Se trauren las fullas mortas, podridas o mortificadas del gel o fred» (BHC, *Lo jardiner hortolá*, III-11).

Un costum culinari que ve del període medieval és fregir la col juntament amb naps i cansalada —i més recentment amb patates— per tal d'articular un plat anomenat *trinxat*, essent el més excel·lent el «trinxat amb rosta», cuinat

amb patata cerdana i amb fulles de col d'hivern prèviament estovades o «cuites» per les glaçades.

Antigament, en els masos i monestirs se solia conservar la col, ben capolada, amb sal i maldant que així fermentés. Aquest confitat s'usava per tal d'acompanyar alguns plats. Per reeixir a fer aquesta conserva, prèviament cal deixar pansir les fulles interiors de l'ull de la col, aquelles que siguin més blanques, escaldar-les i posar-les amb gran cura dins de pots amb sal i amb vinagre rebaixat amb aigua, o bé amb agràs. Aquest confitat de col s'emprava per acompanyar les botifarres o bé les arengades, segons fos dia de carn o peix.

Semblantment, i pel que fa a la coliflor (llat., *Botrytis cauliflora*; cast., *coliflor*) és també una hortalissa que es pot conservar, capolada, amb sal i vinagre, i aquest confitat esdevé un bon acompanyant de l'arròs amb bacallà. Els romans conreaven en llurs hortes la coliflor, però no en menjaven a taula, sinó que només la donaven als malalts per tal d'alleujar el mal de cap i guarir la diarrea. Actualment els estudiosos han reconegut en la coliflor valuoses propietats antioxidants, depuratives i diürètiques essent, doncs, una verdura molt recomanable en els casos d'hipertensió i retenció de líquids, a més de ser una gran aliada per lluitar contra les infeccions i els refredats. A l'article vinent us vull parlar, si Déu vol, sobre el paper de l'arròs en la cuina d'aprofitament.

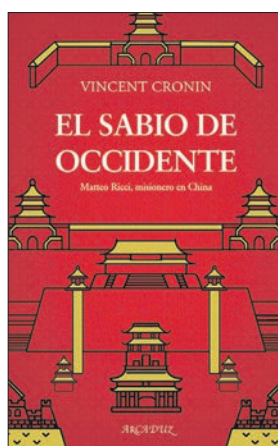

Aquesta planta, de fulles amples i verdoses, té nombroses virtuts remeieres.

XAVIER GUILLAMET

El guerrer de la pau
Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2020, 145 pàg.

El conflicte s'ha instal·lat en la nostra vida. Ens costa conviure amb els pares i amb els fills, en la vida de parella, a la feina, amb els veïns... Aquest llibre pretén anar cor endins per cercar allò que ens frena, que ens amoïna o que ens fa tenir actituds que fins i tot nosaltres rebutgem quan som plenament conscients dels comportaments que ens defineixen davant els altres.

VINCENT CRONIN

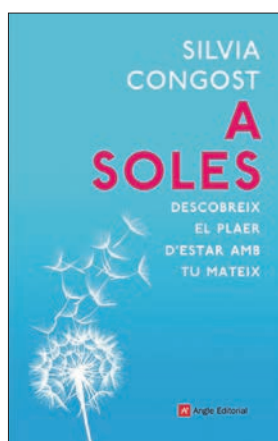
El sabio de Occidente
Arcaduz, 2020, 397 pàg.

El pare Mateo Ricci, S.J., va ser enviat a la Xina com a missioner el 1582. Fins a la seva mort, va desenvolupar un coneixement i un amor profund per aquest país, la seva cultura i la seva gent. Va fer d'enllaç entre dos mons recíprocament desconeguts. Va aconseguir la distinció de ser anomenat «Savi» entre els mandarins prominents de la Cort Imperial.

JAVIER PÉREZ

Cocina cartujana
Punto Rojo Libros, 2020, 168 pàg.

Obra basada en tres receptaris manuscrits de la cartoixa de Montalegre (Barcelona). Inclou també referències a la gastronomia de les cartoixes ja extintes d'Escaladei (Tarragona) i Las Cuevas (Sevilla). És una gastronomia sòbria, frugal i senzilla que reflecteix una espiritualitat i una forma de vida pròpia i que connecta, en molts aspectes, amb les tendències nutricionistes actuals.

SILVIA CONGOST

A soles
Angle Editorial, 2020, 301 pàg.

En el món actual, i sobretot a partir d'una determinada edat, sembla que la solitud s'entén com un fracàs: estar solter, divorciat o separat són situacions que cal evitar, o que hem de superar com més aviat millor. Però en realitat, saber estar sol és indispensable i un signe d'autèntica maduresa, d'autonomia i de riquesa personal.

JOSEP MARIA LOPERENA

L'espia del violí
Editorial Efadós, 2020, 152 pàg.

Amb bona documentació i una narració molt àgil, Loperena fa creïbles, insòlits episodis de l'època més crua de la postguerra. Una crònica apassionant en la qual es revela que l'espia del violí —en realitat Bernard Hilda, un popular *crooner*— era un agent especial de l'M16 britànic destacat a Espanya per accomplir una important missió en plena dictadura.

LUIS ZUECO

El mercader de libros
Ediciones B, 2020, 602 pàg.

Hi va haver un temps en el qual els llibres podien descobrir nous mons, fer trontollar els dogmes més sagrats i canviar el curs de la Història. Aquesta novel·la és un viatge als anys següents de la invenció de la impremta, quan un mercader de llibres emprèn la recerca d'un exemplar misteriós que ha estat robat de la major biblioteca d'Occident, la Colombina de Sevilla.

CRÍTICA TEATRAL

ANDREU SOTORRA

andreusotorra@gmail.com

© Arxiu diversos
autors

El TNC: de Flotats a Portaceli

El Teatre Nacional de Catalunya (TNC) viurà la pròxima temporada 2020-2021 amb dues direccions artístiques treballant de bracet: la de l'actual director Xavier Albertí i la de qui el substituirà, Carme Portaceli, que ha estat escollida després de resoldre's el concurs públic per procedir al relleu contractual d'Albertí, que ha estat en el càrrec durant vuit anys.

Carme Portaceli (València, 1955) ocuparà la cinquena direcció artística del TNC des de la seva fundació. El TNC és un projecte que es va començar a gestar el 1988 i que no es va veure consolidat fins a la preobertura, el novembre del 1996, a la Sala Tallers, amb l'obra *Àngels a Amèrica. El mil·lenni s'acosta*. La inauguració oficial va haver d'esperar fins al setembre del 1997 amb *L'auca del senyor Esteve*, que va dirigir Adolfo Marsillach.

Josep Maria Flotats, que havia creat el projecte del TNC, hi va exercir de director una única temporada, la del 1997-1998 fins que, arran d'una agra polèmica amb el departament de Cultura, va dimitir. Entre Josep Maria Flotats i Carme

Portaceli, cinc mirades artístiques han marcat la línia del TNC que s'ha anat acostant, en prop de 25 anys, a un dels seus objectius: la recuperació de la dramaturgia catalana tant clàssica com contemporània.

A Josep Maria Flotats el va substituir d'urgència Domènec Reixach, un relleu que va fer desaparèixer el Centre Dramàtic que aleshores ell dirigia. Reixach va estar en el càrrec des del 1998 fins al 2006. La temporada 2006-2007 va ser la primera per al director Sergi Belbel que, fins al 2013, es va obrir encara més a l'autoria contemporània i també a un públic més eclèctic.

A partir de Sergi Belbel, la tria s'ha fet mitjançant concurs públic. Va ser així com Xavier Albertí en va agafar el relleu el 2013-2014 i en va reforçar els propòsits marcats. Durant la temporada vinent, 2020-2021, Xavier Albertí es mantindrà en la direcció treballant amb Carme Portaceli que, després d'una llarga trajectòria —va debutar amb Fabià Puigserver al Teatre Lliure—, prové de la direcció del Teatro Español de Madrid.

Carme Portaceli ha expressat el desig que el TNC sigui el teatre del sud d'Europa. Té sis anys de coll, fins al 2027, i el mèrit —o l'etiqueta— de ser «la primera dona» al capdavant del Teatre Nacional de Catalunya, una reivindicació del sector que ha emmudit les habituals reaccions canines de cada relleu.

Les cinc direccions artístiques del Teatre Nacional de Catalunya, que s'acosta als 25 anys, han marcat una part de la història del teatre català contemporani. De dalt a baix: Josep Maria Flotats, Domènec Reixach, Sergi Belbel, Xavier Albertí i Carme Portaceli.

Teatre Nacional de Catalunya (TNC).

Barcelona.

Nova direcció artística de les temporades 2021-2022 a la 2026-2027

AMB BON HUMOR

CRÍTICA LITERÀRIA

DAVID CLARET I PUYAL
Arquitecte i geògraf

La pèrdua de diversitat

JOAN F. MIRA
El tramvia groc
Proa, 2013, 336 pàg.

Ara que l'escriptor valencià Joan F. Mira ha tret el segon llibre de les seves memòries, és un bon moment per tornar al primer, *El tramvia groc*, que explica la infantesa de l'autor. Mira hi descriu la seva geografia particular (la de l'horta suburbana de València) i la immensa diversitat humana que hi vivia, just els primers anys de postguerra. És interessant tornar-hi, sobretot, pel retrat que fa d'un món avui periclitat; d'una València que és com d'un altre món per als qui vam néixer només quaranta anys més tard.

És així que Mira fa retrospectiva de la seva infantesa alimentant-se de tots els personatges habituals a casa seva: no només la família (els pares, germans i una rastellera llarguíssima de tiets i cosins, carnals o polítics) sinó que també els veïns habituals i altres personatges que hi acudien periòdicament: l'aiguader, el peixater, drapaires diversos, la dona de les vetesifils, el *polero* (que venia gelats de pal, és clar), el granerer, el matalafer (que estovava els matalassos), el gitano que adobava (reparava) diversos utensilis, el pintor de parets, el venedor d'embotits, el capador (tenien granja), les mongetes clarisses i la parella de franciscans, i tot un enfilall de pobres de tota mena i condició. L'autor fa valer tota aquesta varietat, «testimoni immediat de la diversitat incabable d'aquest món» que «venia a la porta de casa», i la contraposa a la vida d'un infant d'avui dia.

Però el fet és que aquest món, aquesta immensa diversitat quotidiana, no l'hem coneguda ni els qui vam néixer a cavall dels anys setanta i vuitanta. I si Mira ara ens parla dels oficis i la gent, prèviament ens presenta la seva Horta d'infantesa, «un dels més singulars, bells i densos paisatges humans» on «la intensa utilitat de la funció coincideix amb la bellesa exacta de la forma». Veu com és ara, banalment urbanitzada i segellada, i emet una sentència clara: «El triomf definitiu de la lletjor.» Que vol dir el triomf de l'homogeneïtat, la pèrdua de diversitat. De gent, de terra, de llengua.

RAUXA

La pròpia falta

Arran de la Setmana Tràgica, Joan Maragall va escriure l'article *La ciutat del perdó* en què demanava que els acusats pels fets no fossin executats. La censura, però, va impedir que l'escrit s'arribés a publicar i els condemnats van ser afusellats. Maragall anava més enllà d'un al·legat contra la pena de mort i instava la burgesia a reconèixer la pròpia culpa per així poder perdonar de cor els acusats. La tesi de fons de l'article és que els actes en si, per més malvats que siguin, no transformen la persona que els comet en algú execrable sense remei, perquè en l'ésser humà sempre hi ha la possibilitat del penediment i la conversió; i alhora els «ofesos», com en diu Maragall, no adquireixen automàticament la categoria superior de sants i innocents.

La radicalitat cristiana de les paraules del poeta no va ser admesa aleshores ni tampoc no ho seria avui. En la nostra vida política, social, cultural, familiar i fins i tot eclesial no tolerem gens bé la falta comesa per l'altre, sobretot si el considerem adversari o enemic, però sempre trobem una justificació per a qualsevol dels nostres actes, encara que siguin flagrantment injustos. Va creixent —de vegades en nom de la tolerància— aquesta tendència perillosa a condemnar sense pal·liatius el proïsme fins a considerar que està mancat de dignitat; i a la vegada som capaços d'una indulgència malaltissament generosa amb nosaltres mateixos, únics éssers dignes de reivindicar tots els drets del món. Les paraules de Maragall, avui tan vigents, ens fan veure que, si tenim el coratge de posar-nos davant del mirall, veurem que la falta de l'altre és també la pròpia i que aquesta veritat, en lloc de fer-nos desesperar, ens allibera.

EDUARD BRUFAU

Agenda

Internet

POSTPANDEMIA

Líders de diferents religions, entre ells el papa Francesc, han llançat una web amb consells postpandèmia anomenada *Coronaspection*: www.elijah-interfaith.org.

Barcelona

MARE DE DÉU DELS ÀNGELS

El **diumenge 2 d'agost**, a les 11.30 i 12.30, missa; a les 19.30, missa solemne, llàgrimes de la Mare de Déu i cant de la *Salve*. Parròquia Mare de Déu dels Àngels, c/ Balmes, 78 – Barcelona.

SANT PERE DE LES PUEL·LES

Del **dilluns 24 d'agost al dissabte 29**, recés *Jesús, qui dius que ets?*, resseguint l'evangelí de Joan al monestir de Sant Pere de les Puel·les de Barcelona (tel. 682 705 003), amb Conxa Adell.

Girona

SANT MARTIRIÀ

El **diumenge 2 d'agost**, festa del barri de Sant Martí de Banyoles: a les 10.30, trobada a la placeta d'en Ges per acompanyar el sant i el penó portat pel col·lectiu de sanitaris de Banyoles i comarca; a les 12.00, missa a l'església de Santa Maria dels Turers; a les 13.00, sardanes amb la cobla La Principal de Banyoles.

NATURA I MONESTIRS

El **dijous 6 d'agost**, a les 19.00, visita guiada per la Devesa de Girona i els monestirs de Sant Daniel i Sant Pere de Galligants. Reserves: tel. 674 955 805.

CONCERT

El **dijous 6 d'agost**, a les 21.00, concert de guitarra amb Tono Blasi a l'església de Sant Romà de Lloret de Mar.

Sant Feliu de Llobregat

MONTSERRAT

El **dissabte 8 d'agost**, a les 21.00, Festival Internacional Orgue de Montserrat amb Miquel González a la basílica de Santa Maria. Reserves:

tel. 938 777 766.

Solsona

SANTUARI DEL MIRACLE

Del **diumenge 30 d'agost al divendres 4 de setembre**, activitat *El mantell d'Elies. L'espiritualitat monàstica per a tothom*. Inscripcions: casespi.miracle@gmail.com.

Terrassa

COSTA DEL MONTSENY

El **diumenge 2 d'agost**, a les 12.00, Mons. Josep Àngel Saiz presideix la missa a Sant Esteve de la Costa del Montseny amb motiu de la festa de la Mare de Déu dels Àngels.

MÚSICA I PATRIMONI

El **dijous 6 d'agost**, a les 20.30, XIII Cicle Sons del Temps 2020 a càrrec de Camerata Ègara a l'església de Sant Pere de Terrassa. Reserves: auditori.municipal@terrassa.cat.

MONESTIR DE SANT CUGAT

El **dissabte 8 d'agost**, a les 10.00, visita al monestir de Sant Cugat del Vallès *El més poderós del comtat de Barcelona*. Reserves: tel. 936 759 952.

Urgell

SANT SALVADOR

El **dijous 6 d'agost**, a partir de les 9.00, a la plaça de Sant Salvador de Balaguer, missa i esmorzar de fraternitat.

Vic

HISTÒRIA

El **dimecres 5 d'agost**, a les 18.30, visita guiada a l'Scriptium de Ripoll amb el taller *Fes de monjo copista*.

FESTIVAL DE MÚSICA

El **dissabte 8 d'agost**, a les 21.30, festival de música de Ripoll. Gal·la lírica amb Jordi Galan, Chantal Bontanch i Anna Creixell al monestir de Ripoll.

COVA DE MANRESA

Del **dilluns 17 d'agost al dissabte 22**, exercicis espirituals amb Diego de Haro, s.j. Inscripcions: tel. 938 720 422.

Catalunya Cristiana

SUBSCRIPCIONS ANUALS EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol i Andorra: 145 €

Gibraltar i Portugal: 145 €

Resta d'Europa: 222,99 €

Amèrica i Àfrica: 254,19 €

Àsia i Oceania: 325,43 €

Membre de l'APPEC

Associació de Publicacions

Periòdiques en Català

El setmanari rep l'ajut de la Generalitat de Catalunya

www.catalunyacristiana.cat

[f /catalunyacristiana](https://www.facebook.com/catalunyacristiana)

[@catcrist](https://twitter.com/catcrist)

[i catalunya_cristiana](https://www.instagram.com/catalunya_cristiana)

Director: Mn. Jaume Aymar i Ragolta

Redactors: Eduard Brufau, Miquel Àngel Codina, Macià Grau, Rosa M. Jané, Carme Munté, Joan Andreu Parra, Rosa Peraire
Lingüista: Montserrat Pibernat

Col·laboradors d'aquesta setmana:

Eloi Aran, Pilarín Bayés, Jordi Breu, Pilar Casals, David Claret, Agustí Codinach, Jaume Gabarró, Antonio Gil, Joan Guiteras, Sebastià Janeras, Ignasi Miranda, Victòria Molins, Glòria Monés, Francesc Nicolau, Quique, Joan Pallarès, Josep Rius-Camps, Josep Ruai, Lluís Serra, Valentí Serra, Leticia Soberón, Andreu Sotorra, Sebastià Taltavull, Emili Villegas, Bàrbara Virgil, P-J Ynaraja

Redacció, administració, publicitat i promoció:

C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014 BARCELONA

Tel. 934 092 810, Fax 934 092 775

a/e: redaccio@catalunyacristiana.cat (Redacció)

a/e: administracio@catalunyacristiana.cat (Administració i subscripcions)

a/e: publicitat@catalunyacristiana.cat (Publicitat)

Fundadors: Mn. Joan E. Jarque i Mn. Francesc Malsosa

Edita: Fundació Catalunya Cristiana per a l'evangelització i la cultura

Administració: Isabel Giralt (comptabilitat), Janet Duatis (subscripcions)

Autoedició i compaginació: Carlos Aguado

Impressió: Impressions Intercomarcals, SA Ctra. C-1411, Km 34. Polígon industrial El Cementiri.

Tel. 938 788 403. Fax 938 788 212 - 08272 SANT FRUITÓS DE BAGES - DLB 14.387/79

CARME MUNTÉ

Montserrat Claveras, professora de Religió, practica una didàctica basada en l'aprenentatge de conceptes mitjançant els jocs perquè els alumnes hi responen molt positivament. Al començament es feia els jocs de manera casolana, fins que va decidir fabricar-los professionalment. Va ser així com va crear i editar diferents jocs sota una mateixa marca: *Teixuvà*, que significa «tornar a creure». Ara presenta *El joc de les qualitats*.

Per què és important poder jugar i reflexionar al voltant de les qualitats?

És important que els alumnes puguin expressar el que tenen dins i *El joc de les qualitats* és ideal perquè els permet pensar i després expressar-se sobre una qualitat, partint de la realització d'una activitat que els serveix de suport per desenvolupar el seu enginy i coneixements, alhora que garanteix l'entreteniment. El joc, doncs, està pensat per compartir pensaments, sentiments... vida. Hi pot jugar tothom. Ara bé, és bo que els nens hi juguin acompanyats per adults per esbrinar al màxim les variadíssimes possibilitats del joc. Les qualitats que apareixen en el joc esdevenen virtuts quan les practiquem. El joc ens ajudarà a assolir aquest objectiu, i de ben segur a parer esment, a girar la mirada, en la nostra conducta, en les nostres accions o actituds.

És més fàcil transmetre coneixement a través del joc?

És diferent. A classe el que s'ha de fer és l'explicació conceptual amb els exercicis i la feina que cal de cada tema. Aquesta és la part teòrica. Després vindrà la part pràctica, més lúdica, en la qual el joc afavoreix la consolidació de les explicacions, serveix de resum, de recordatori. Permet aprofundir en el tema d'una manera més amena, de vegades sense parlar-ne, en grup, amb el repte d'una sana i bona competitivitat i l'acompanyament i exercici d'una qualitat, que també pot ser virtut, que és la creativitat.

On es pot comprar el joc?

Es pot comprar a la llibreria Claret, a les Paulines i a la Balmes-

Montserrat Claveras, professora de Religió

«És important que els alumnes puguin expressar el que tenen dins»

És important que els professors de religió disposin de més materials didàctics?

És bo per a tot el professorat tenir força material didàctic. En qualsevol assignatura el que sovint manca és el material extra, ja que les explicacions teòriques són als llibres. Sobretot per als alumnes de Secundària, que comencen a madurar i a aprendre a pensar per tal d'enfrontar-se a la vida, els jocs són útils per anar-se iniciant de manera més atractiva i amena. Així doncs qualsevol iniciativa que aportí material normalment és ben acceptada i ben acollida pels professionals.

Vostè és una de les col·laboradores de la secció «Crítica de cinema» d'aquesta setmanari. El cinema és també un bon aliat per a la classe de religió?

Fa temps que els mestres i professors han descobert que el cinema és una ajuda, un recurs per a la didàctica de les matèries més diverses donada la fas-

«El joc de les qualitats.»

cinació que provoca en molts alumnes cada vegada més avesats al món audiovisual i la riquesa de temes. El cinema ens permet ensenyar amb exemples de la vida i aprendre des d'aquestes mateixes experiències. Cal que preparem una metodologia a seguir i uns objectius a assolir i el cinema aleshores esdevé una gran aliat de l'educació. El cinema contribueix alhora a la formació emocional, sentimental i moral de les persones, dels alumnes.

ana. Com a professora de religió en els primers en qui penso és en els alumnes i, concretament, de religió. Tanmateix el poden utilitzar altres professors per a les seves matèries, també per a tutoria. A més és adaptable a diferents edats. I les famílies també poden passar bones estones i descobriran aspectes dels altres que potser desconeixien. A més també es pot utilitzar als centres de dia o residències de la tercera edat.

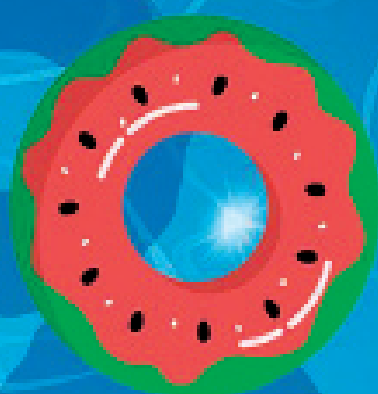
25
anys

Ràdio Estel

espai de trobada, participació i diàleg

escapa't,
descansa,
disconnecta,
mulla't,
en companyia
de la millor música
Viu l'estiu a Ràdio Estel

SEGUEIX-NOS

Barcelona, 106.6 / Tarragona, 100.6 / Girona, 103.4 / Lleida, 91.5 / Catalunya Central, 93.7 / Vic, 98.4
Tortosa, 90.1 / El Garraf, 96.8 / La Cerdanya, 104.4 / La Seu d'Urgell, 105.0 / Andorra, 107.5

Available on the
App Store

Get it on
Google play